

No. 11
(37)
10 Sept.
1919.

AFZONDER-
LIJKE
NUMMERS
15 CENT

Panorama

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ LEIDEN

PRIJS
PER
KWARTAAL
f 1.90

DE ARNHEMSCHE VOLKSFEESTEN

Vele waren de eigenaardige vertooningen, ter gelegenheid der Arnhemsche feesten door de deelnemers gehouden. Op onze bovenste foto ziet men de vertooning van een schuttersgevecht zooals dat in den 80-jarigen oorlog door de Huissenaars werd geleverd en sindsdien elk jaar door hen herdacht wordt. Op de onderste foto ziet men een groep Draakstekers uit Beesel, die straks het gevecht van Sint Joris en den Draak zullen gaan voorstellen.

(Zie ook art. en foto's op pag. 10 en 11).

DE TELEPATHIE IN DIENST DER RECHERCHE

De wet van de traagheid beheerscht in hogere mate dan eenig andere wet de natuurverschijnselen als ook de ontwikkeling der menschheid. Evenals een lichaam er naar streeft om zijn oogenblikkelijken toestand van rust of beweging onveranderd te behouden, biedt ook de menschheid aan elke poging om haar voorwaarden van bestaan te veranderen een hardnekkigen weerstand. Daarom hadden de grondleggers der moderne natuurwetenschap een zoo zwaren kamp te voeren en daarom verzetten zich ook thans de meeste geleerden zoo hardnekkig er tegen om een zekere groep van psychische verschijnselen te erkennen, die, naar 't schijnt, niet onder het stelsel van bekende en erkende wetten kunnen worden gerangschikt. Met inspanning van oneindig veel vernuft zoeken zij naar een mogelijkheid om deze verschijnselen „weg te verklaren”, en het is werkelijk verbazend, met welke bereidwilligheid zij elke mogelijkheid van een „natuurlijke” verklaring verwelkomen en daarbij vergeten, dat deze verklaring in werkelijkheid vrij „onnatuurlijk” is, op zijn hoogst een klein gedeelte der verschijnselen verklaart, maar de kern der zaak meestal onaangeroerd laat. Des te verblijdender is het, als nu en dan — en wel in steeds grooteren omvang — vertegenwoordigers der officieele wetenschap zich van deze vooroordeelen vrijmaken en niet alleen de waarnemingen van anderen niet meer ongezien van de hand wijzen, maar bedoelde verschijnselen zelf in den kring van hun onderzoek trekken. Even aanmoedigend is het, als mannen der practijk het voordeel begrijpen, dat uit een passend benutten van buitengewone zielseigenschappen kan voortvloeien. Van zulk een geval zullen wij hieronder in 't kort vertellen.

Het hoofd der Leipzigsche crimineele politie, de Heer Engelbrecht, heeft een reeks proeven ondernomen, ten einde de mogelijkheid om de telepathie in den dienst der recherche te gebruiken nauwkeurig te onderzoeken. Bij de in onze afbeeldingen aangevoerde proeven werd door Engelbrecht te zamen met enkele beambten der crimineele politie een gefingeerde moord- en diefstalzaak in scène gebracht, waarvan het tooneel in de verschillende stadswijken van Leipzig lag, en een voor de overbrenging van gedachten bijzonder ontvankelijk persoon, die zich Kara Iki noemt, de taak gesteld om uitsluitend door middel van telepathie den vermoorde, den moordenaar, de gestolen voorwerpen, alsook het moordwapen uit te vinden. Kara Iki besteed met de politiebeambten en enkele andere getuigen een automobiel en stuurde hem met verbazende zekerheid door de drukste straten der grootstad naar het Rosenthal, waar het vermeende slachtoffer in de gedaante van een detective in het dichte struikgewas schuilde, daarna — ten einde een bewijsstuk te halen — naar een van de groote koophuizen der stad, daarna naar

Kara Iki verklaart aan den chef der Leipzigsche crimineele politie, hoe de gefingeerde misdaad is gebeurd.

de woning van den dader in een van de meest verwijderde voorsteden en bracht ten slotte het in een keukentuin verborgen „moordwapen” voor den dag. De politie- en gerechtsbeambten waren, zooals het in een bericht wordt uitgedrukt, verrukt over deze prestaties.

Dat er onder geschikte omstandigheden een werkelijke overbrenging van gedachten mogelijk is, kan na de streng wetenschappelijke proeven van Guthrie, Sidgewick en anderen niet langer worden betwijfeld. Of er echter in het beschreven geval van eigenlijke telepathie of misschien van een ander vermogen, door bijzonder gevoelige personen aangetoond, het vermogen van clairvoyance, sprake moet zijn, zal eerst beslist kunnen worden, als de verdere uitkomsten van de proeven te Leipzig bekend zijn.

Dr. ALFRED GRADENWITZ.

DE VADER

DOOR E. F. ROHR

Luchtig trippelend op vlugge voeten, voorzichtig mijndend alle wijde modderplassen in het gekuilde plaveisel, een paraplu hoog boven haar fier gedragen hoofd, liep zij door de verlaten straten naar huis.

In haar oogen glansde een zacht-innig licht als van een stil, alleen door haar geweten geluk, een geluk, dat het hare was geworden, dat zij vasthouden zou, koesteren zou als haar grootsten schat.

In een zijstraat, eentonig door volkomen gelijkheid van in boven en beneden verdeelde huizen, bedrukte haar gehandschoende vinger het belknopje van een halfweg de straat gelegen benedenhuis en een oogenblik later kierde de smalle voordeur open.

„Wat is er?” vroeg zij, licht schrikkend van een ontseltenis-uitdrukking op het gezicht van het kleine dienstmeisje, dat de deur achter haar sloot.

„Er is bezoek bij mevrouw.”

„Wie?”

„Ik weet het niet, een vreemde heer, en ik... en ik geloof...”

„Wat geloof je dan?” drong zij, haar natten regenmantel aan den kapstok hangend.

„Ik geloof, dat mevrouw het

lang niet prettig vond, dien mijnheer te moeten ontvangen.”

„Kom, dat zul je je 'verbeeld hebben!’

„Neen, heusch niet, juffrouw! Mevrouw werd bleek van schrik, toen ik haar zijn kaartje bracht en zij beefde zoo, dat ik er bang van werd! Toen die mijnheer al een poosje binnen was, riep mevrouw mij om de kamerdeur heen en zei fluisterend, dat ik u waarschuwen moest, om niet binnen te komen.”

Het meisje stond een oogenblik roerloos in volslagen niet-begrijpen van dit vreemde gebeuren.

„Hoe zag die mijnheer eruit?” vroeg zij dan.

„Och gewoon, een lange mijnheer met een snor en...”

„'t Is goed!” sneed zij af. „Ik ga naar boven, naar mijn kamertje; je roept mij wel, als je dien mijnheer hoort weggaan!”

Zij ging de trap op, het zacht-innig licht uit haar oogen weggevaagd door een uitdrukking van half angstige verwondering. Vanuit de achterkamer klonk stemmengedruisch op; moeder sprak, de vreemde scheen er protesteerende woorden tusschen te werpen.

In haar kamertje gekomen, klein, blank heilighedmetje, stak zij haar op een tafeltje in den hoek staande schemerlampje aan en trok een laag stoeltje in den lichtkring; zij nam een boek op en zette zich neer in een houding van aandachtig lezen, maar dra zonk de hand, die het boek hield en haar blikken gingen door de rose schemering, zonder iets te zien.

Vreemd was het, dat moeder haar verzoeken liet, niet binnen te komen; moeder had nooit geheimen voor haar, ging met haar om als met een vriendin; tezamen deelden zij lief en leed.

Zij waren niet rijk, moeder verdiende den kost met kamers verhuren, maar zij wist het altijd zoo te schikken en te plooiën, dat zij haar dochter verwennen en vertroetelen kon en haar meer geven dan zij ooit voor zichzelf eischte.

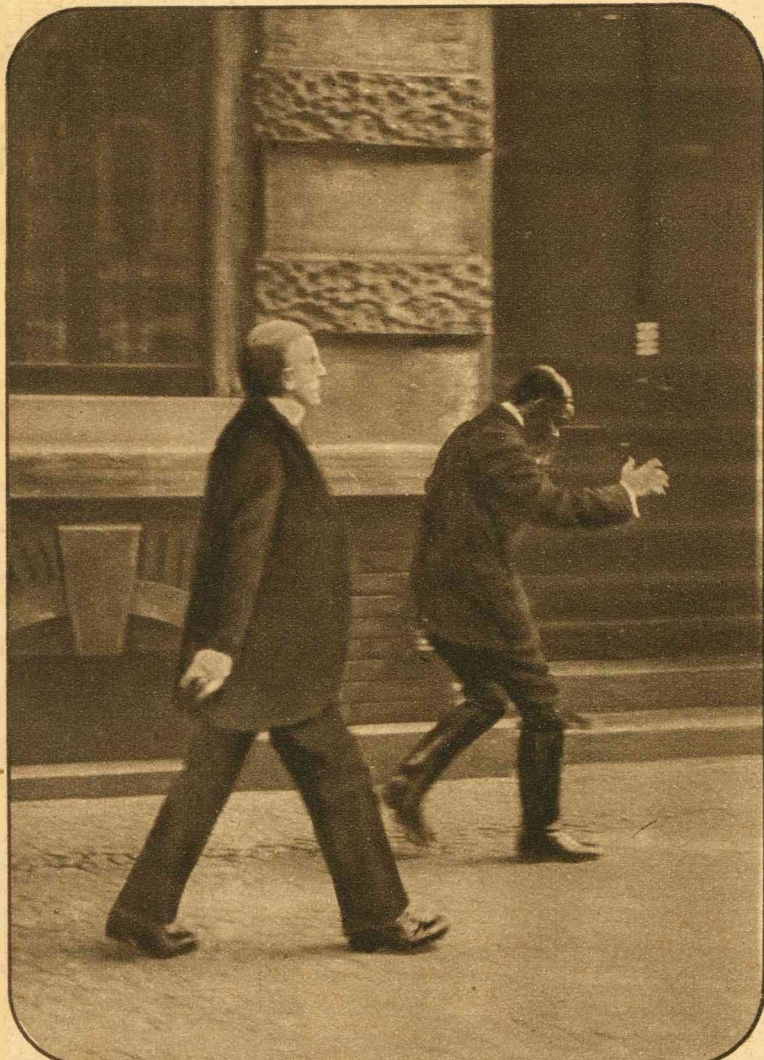
Goed, zacht, lief, opofferend moedertje!

Heel dit kleine, keurig gemeubelde vertrekje verdraadde immers haar liefde en haar zorg; aan ieder stuk scheen iets te kleven van de innige gevoelens, waarmede het, na langzaam sparen ervoor, was gekocht!

Waarom zat zij hier eigenlijk, in plaats van naar moeder toe te snellen en haar terstond deelgenoot te maken van haar geluk, haar groot, stil geluk?

Moeder zou een oogenblik droef zien bij de gedachte, dat zij haar kind aan een ander zou moeten afstaan, maar dan zou het teere, onzelfzuchtige moederhart zich verheugen in het geluk van dat kind. En zij? Zij zou moeder even innig blijven liefhebben als tot nu toe, zij zou wel zorgen, dat moeder geen dochter verloor, maar een zoon erbij kreeg.

De zachte glans keerde terug in de oogen van het meisje; haar stil gedroom tooverde haar de lieflijkste beelden voor; het zachte vuur van een eerste, jonge liefde verwarmde heel

Kara Iki leidt den chef der Leipzigsche crimineele politie naar het huis van den vermeenden moordenaar.

Kara Iki stijgt in een automobiel, om de deelnemers aan de proef naar de verschillende met de misdaad in verband staande plaatsen te brengen.

haar wezen met wonderen gloed, gaf lichte, zonnige tinten aan haar verschiet.

Zij vergat het vreemde, dat haar even had verontrust, zij vergat, dat zij op een ongewonen tijd in haar eigen kamertje zat, omdat moeder een geheimzinnigen bezoeker te woord stond, zij vergat, dat er iets anders op de wereld bestond dan hij en zij, hij en zij tezamen; zij hoorde niet, dat haastige voeten de trap bestegen, zij hoorde geen klopje op haar deur; zij rees, wakker geschrikt uit haar toekomst-droomen, op bij het onverwachte binnenstormen van het kleine dienstmeisje.

„Juffrouw, och juffrouw, kom toch gauw beneden! Ik ben zoo bang!”

„Wat maak je mij aan het schrikken! Kon je niet wat bedaarder binnenkomen?”

„Ik ben zoo bang!”

„Maar wat is er dan toch?”

„Ik weet het niet; ik geloof, dat die vreemde mijnheer ruzie maakt met mevrouw en zij huult maar . . . huult maar . . . ! Als hij haar eens kwaad deed!”

„Wees niet zoo dwaas! Wie zou moeder kwaad willen doen!” suste het meisje, maar haar stem deed nerveuze

Weinig had zij daarover nagedacht, moeder sprak nooit uit eigen beweging over hem en zij, zij was te zeer tevreden met de zorgen van moeder alléén geweest, om te verlangen naar een vader, dien zij zich volstrekt niet herinnerde.

„Moeder,” stamelde zij, „is het waar?”

De schreiende vrouw knikte.

„Maar . . . maar . . . ik dacht, dat mijn vader . . .”

„Wat dacht je?” vroeg de vreemde man. „Wat heeft je moeder je van mij verteld?”

„Dat u . . . naar Amerika was gegaan . . . omdat uw zaken zoo slecht gingen . . . en dat u . . . wel dood zou zijn . . . omdat moeder nooit meer iets van u gehoord had!”

„Zóó,” hoondé de vader, „heeft je moeder je dat verteld? Mijn brave vrouw, die zooveel over mijn tekortkomingen te zeggen had, heeft zich dus niet ontzien, om leugens te vertellen, om willens en wetens haar dochter te vervreemden van een ongelukkigen vader! Dus daarom smeekte je mij, weer weg te gaan, je wilde mij het geluk ontzeggen, mijn kind te zien, omdat je wist, dat nu je slechte practijken aan het licht zouden komen!”

„Moeder,” smeekte het meisje angstig, „moeder, spreek dan toch! Zeg mij toch, wat dit alles te beteekenen heeft!”

stad, waarin men gemakkelijk verdwijnen kan. En nu kom ik bij haar en word ontvangen als . . . als Maar dat zal haar niet meevallen; ik ben hier en ik blijf hier, waar zij is, behoort ik ook; voortaan wil ik haar leven deelen. En jij, mijn kind, ben je ook hard voor een ongelukkigen vader? Zul je hem een kus weigeren, waar hij jarenlang naar verlangd heeft?”

Afwerend hief Lottie de handen op.

„Nee, nee . . . ik wil niet . . . ik kan niet! . . . o, moeder, moeder!”

Snikkend zonk zij neer naast de moeder, die werktuiglijk haar gebogen hoofd streelde.

„Goed, goed!” spotte de vreemde. „Dat zal wel wennen. Ik ben hier en ik blijf hier! Er is zeker wel een kamer voor mij beschikbaar, nietwaar?”

„Lottie,” verzocht haar moeder, voor het eerst sprekend, „wil je aan Anna zeggen, in de achterkamer, die leeggekomen is, het bed op te maken? En ga dan naar boven, kind, het is al laat.”

Het meisje rees op en deed, als door een vreemde macht gedwongen, wat haar gevraagd werd; duidelijk had zij het gevoel, alsof een ander haar bewegingen regelde, alsof zij

Een kijkje aan het „badstrand” te Edinburgh (Schotland).

trillinkjes hooren en, de ongeluksboodschapster opzijduwend, liep zij vlug naar beneden.

Luisterend aan de kamerdeur, verbleekte zij; het was waar, moeder schreide, schreide, alsof haar hart zou breken.

Haastig opende zij de deur.

Moeder zat bij de tafel, een beeld van wanhoop, haar kleine gestalte schokkend van snikken; dicht bij haar stond een lange man met stoppelig haar, slordig in zijn te wijf hangende, veel gedragen kleeren.

„Moeder, moeder, wat is er?”

De moeder hief haar roodgeweende oogen op, maar vóór zij antwoorden kon, trad de vreemde op het terugdeinende meisje toe.

„Is dat mijn Lottie, mijn lieve, kleine Lottie? Ik ben je vader, kind, je vader, dien je zoo lang hebt moeten missen!”

Alsof een ijskoude hand zich om haar hart legde, kromp het meisje inéén, de warreling van haar gedachten deed haar duizelen.

Haar vader? Die ongunstig uitzierende man haar vader? Maar dat kon immers niet! Moeder had haar toch verteld, dat vader tegenspoed in zaken had gehad en daarom naar Amerika was vertrokken, lange, lange jaren geleden, dat hij vermoedelijk dood zou zijn, want hij had na zijn vertrek nimmer iets van zich laten hooren!

Waar is mijn vader al dien tijd geweest? Neen, neen, hij is mijn vader niet!” kreet zij, een valschen grijs op het gezicht van den op haar neerblickenden man bemerkend.

„Ik ken hem niet, ik wil hem niet kennen!”

„Je moeder schroomt, om het uit te spreken, dat kunnen haar preutsche lippen niet. Je ongelukkige vader heeft tien lange jaren in de gevangenis doorgebracht!”

Het meisje stond versteend, meende, een benauwden droom te droomen, waaruit ze spoedig ontwaken zou, om erover te lachen; als van heel ver komend, hoorde zij de vreemde stem vervolgen:

„Ik ben daarom nog geen misdadiger, geloof dat maar niet. Ik heb een verkeerde daad gedaan, zeker, ik heb wissels vervalscht en . . . en . . . Wat doet dat ertoe? Ik heb mijn straf verdiend, al viel die zwaarder uit dan iemand had kunnen denken. Maar je moeder met haar wreede fatsoensbegrippen had zich niet van mij mogen afwenden. Ja, nu zul je alles hooren. Nu zij mij voor dood verklaard had, om mij mijn kind te kunnen onthouden, zal ik haar niet sparen! Niets, geen woord, geen letter heb ik van haar ontvangen, in al die jaren! Ik kwam vrij en zocht haar te vergeefs, niemand wist, waar zij gebleven was; ik bleef zoeken, rondtrekkend als een verloren ziel. Haar familie weigerde mij alle inlichtingen en nu eindelijk, eindelijk heb ik haar gevonden, onder een valschen naam wegschuilend in de groote

alleen maar lichamelijk leefde, alsof haar gedachtenleven stilstond.

Haar vader leefde, leefde, was teruggekomen, hij, een ontslagen tuchthuisboef! Hij was gekomen en voorbij was het rustige, genoeglijke samenleven van moeder en haar!

Daartusschen drong zich nu een ander, een ander, die . . . En voorbij was ook het stille geluk, dat haar oogen zoo zachtzinnig had doen glazen! Hoe zou zij hem, hem, dien zij lief had, onder de oogen durven komen, nu zij wist, wie en wat haar vader was, nu zij begreep, dat zij voortaan een geschandvleken naam zou moeten dragen?

Neen, dat kan niet, dat mocht niet, dat moest voorbij zijn voor goed! De pas-ontloken geluksbloem was door een wreede hand afgerukt!

O, waarom had moeder haar in onwetendheid gehouden? Waarom had zij haar maar niet liever verteld, welke donkere schaduw boven haar hoofd hing, gereed, om neer te dalen en haar te omvatten? Dan zou zij zich geen illusies gemaakt hebben, dan zou zij een hart, dat haar liefhad, nu niet ten doode toe behoeven te wonden!

Moeder had het met goede bedoelingen gedaan, dat begreep zij, maar hoe was het mogelijk, dat haar lieve, zachte, oprechte moeder in zoo'n warnet van leugens had kunnen leven en zoo hard kon zijn voor den man, die weliswaar zwaar misdreven had, maar die toch haar echtgenoot, de

vader van haar kind was? Zij wist niets meer, zij dacht niet meer, zij kon alleen maar lijden. Had zij niet met een enkelen slag alles verloren, wat in het leven waarde voor haar had? Haar geliefde, het vertrouwen in haar moeder en haar goeden, onbevleken naam?

Wat had zij daarvoor teruggekregen?

Een vader, die haar afschuw inboezemde, voor wien zij bang was; een vader, die van plan scheen, zich te nestelen in de gezellige huiselijkheid, die moeder om zich heen geschapen had, en daarin den baas te spelen, ja misschien wel te teren op wat moeder met haar werken en sjouwen verdiende!

In den rozen schemer van haar wit meisjeskamertje zat zij in haar laag stoeltje, het hoofd rustend op haar op het tafeltje steunenden arm; zacht tikte het aan den wand hangende klokje voort, zij wist niet hoe lang, zij had alle begrip van tijd verloren.

Zij schreide niet; haar jong gezicht met de weeke, nog kinderlijke lijnen stond koud en strak; een enkel uur had haar jaren ouder gemaakt, had gevoelens van afkeer, haat, minachting, wantrouwen in haar opgewekt, die zij nooit tevoren had gekend, had haar levensblijheid met vluggen greep gedood.

Daar draaide de kamerdeur zachtjes open; het meisje blikte op en voelde, haar adem stokkend, vijandigheid in zich opleven tegen haar moeder, die bleek en aarzelend het kamertje binnentrad.

Had moeder niet ook schuld, zware schuld? Was het niet slecht geweest van haar, den man, dien zij eens liefhad, te verstooten en haar dochter jaren, jaren lang voor te liegen?

Zij zei niets, stond niet op, blikte roerloos voor zich uit.

„Kind, och kind!” klonk de zachte, vertrouwde stem. „Ik zou mijn leven geven hebben, als ik je dit had kunnen besparen! O, als je alles eens wist, zou je...”

En zij vertelde aan haar kind

de treurige geschiedenis van haar huwelijk, dat van het begin af een fout was gebleken, zij vertelde van al de zorg en ellende, die zij had doorleefd met den man, die een drinker en een speler was, zij sprak van haar altijd herhaalde pogingen, om hem op den goeden weg te houden, zij stipte aan, wat zij te lijden had gehad van den ruwen man, die geen aanmerkingen op zijn gedrag verdragen kon. En zij vertelde ten slotte van het verschrikkelijke gebeuren, dat hem in de gevangenis bracht, hoe zij doodarm was en haar familie haar alleen helpen wilde, als zij den ont-eerden naam wilde afleggen.

„O kind, ik deed het en schroomde, je zonnig, jong levende te verduisteren met verhalen van ellende. Ik hoopte, dat hij ons niet vinden zou. En nu is hij teruggekomen, niet verbeterd, integendeel! Maar ik zal het alleen dragen. Jij moet naar mijn broer gaan, die je graag als kind zal aan-nemen. Zeg alleen maar, dat je je ongelukkige moeder vergeeft!”

Toen brak er iets in het hart van het meisje. Zij sloeg de armen om haar bevende moeder heen, snikkend:

„Neen, neen, ik blijf bij u! Uw leven is het mijne, ik wil uw lot delen! Wij zullen tezamen sterker zijn!”

Moeder en dochter hielden elkaar omvat en schreiden alsof zij al de opgekrop-te tranen van een geheel menschenleven tegelijk wilden uitweenen.

MILITAIRE SPORTFEESTEN TE HAARLEM.

Te Haarlem werden Maandag 1 September, in verband met den verjaardag van H.M. de Koningin, militaire sportfeesten gegeven, waarvan de opbrengst strekte ten bate van de Vereeniging ter bestrijding der Tuberculose. Onze kiek werd genomen tijdens het nummer carousselrijden.

De Kleine Vreugden

Dat het leven geen pretje is, weten we eigenlijk allemaal al vanaf het oogenblik dat de baker een veiligheidspeld aan ons pasgeboren velletje inplaats van aan den luierpriemde, maar we plegen dat naderhand te vergeten en toonen daarmede een onbewusten zielenadel plus een onbegrensde toegeeflijkheid voor de tekortkomingen van 't

dragen we al jong onze tranen en zuchten en zoo is ons heele leven heel wijselijk altijd in balans. Als we groot zijn huilen we niet meer omdat we in een kinderstoel vastgebonden zitten — wel eens omdat we den tijd van dien kinderstoel nooit meer terugkrijgen...

Maar we hebben toch ook kleine vreugden, vreugden die we niet voldoende beseffen en daardoor niet voldoende waardeeren. Zoo zat ik van de week op een leeg pak-kist in verhuisrommel en had 't land, zooals je alleen maar in verhuisrommel 't land kan hebben. Het koude proza der dingen sloeg zijn nijpende vingers om mijn hart.

„Juffrouw,” zei de timmerman, en hij krabde met een

duimstok zijn nek, „moeten er drie of vier planken in die kast?”

„Dat weet ik niet,” pruttelde ik onnoozel. En nijdig, ongemotiveerd ook, knoopte ik eraan vast: „ik doe dit werkje voor 't eerst, mijn moeder deed 't anders allemaal...”

De timmerman keek naar mijn matrozenblouse en naar 't rijtje „beroemdheden” dat op den stoffigenschoorsteen mantel prijkte als een parel op een savoyekool.

„Dus maar vier,” zei hij, en ging heen.

„Ja,” riep ik hem na, en ik had kunnen brullen van misère om de planken vloeren en 't kermisbed in een hoek. Toen kwam 't hitje en zette een doos voor me neer. „Voor u — een kedóótje!” lachte ze.

We pakten 't samen uit.

„Mózes!” prevelde ze, in diepe aandoening.

Ik zat heel stil met een grooten zilveren handspiegel op mijn schoot.

„Uw naam staat derop,” lichtte Corry in. „O jee, wat weegt-ie zwaar, juffrouw!”

De zon, coquet nest, kwam zich onmiddellijk spiegelen. Ze draaide en wendde zich voor het lichtende vlak en schaterde in den geslepen rand. En ineens waren de kamers gemeubileerd en de vloeren belegd: er was vreugde, de vreugde van een verrassing, de vreugde om iets moois. Voornamelijk: de vreugde om de innigheid die de spiegel met zich bracht van den gever.

JULIA FRANK

De menschen denken, dat zij elkander hun goede of slechte eigenschappen alleen in openlijke daden kenbaar maken; en zij zien niet, hoe zij dit goede of slechte elk oogenblik uitstralen en verraden.

R. W. Emerson.

DOOR DEN HEVIGEN STORM.

Tengevolge van den hevigen storm, welke verleden week in de omgeving van Voorthuizen woedde, zijn talrijke boomen omvergewaaid. Onze linker foto toont een reusachtigen lindeboom, die geheel ontworteld werd en op het dak van een huis viel. De rechter afbeelding laat zien, hoe zelfs een boerschuur geheel instortte.

geslacht der bakkers. „We beseften 't toen niet,” zeggen we heel onlogisch. Natuurlijk beseften we 't toen. Wel waren we gerimpelde, krijschende inboorlingen die ons maar 't liefst bedronken om dan met een superieure minachting voor de omgeving onzen roes uit te slapen, edoch zelfs een rups vindt 't onaangenaam dat er een haaknaald door zijn gedarmte wordt gestoken en dus moet een zuigeling ook wel minder rooskleurige gedachten krijgen als een ordinaire veiligheidspeld ter verkenning door zijn buitenwandje wordt gedrongen.

Het zijn de eerste verdrieten van ons leven. Later gillen we omdat we niet met de gasvlam spelen mogen en niet op vaders horloge mogen knabbelen. En weer later verzinken

„Dus maar vier,” zei hij, en ging heen.

„Ja,” riep ik hem na, en ik had kunnen brullen van misère om de planken vloeren en 't kermisbed in een hoek. Toen kwam 't hitje en zette een doos voor me neer. „Voor u — een kedóótje!” lachte ze.

We pakten 't samen uit.

„Mózes!” prevelde ze, in diepe aandoening.

Ik zat heel stil met een grooten zilveren handspiegel op mijn schoot.

„Uw naam staat derop,” lichtte Corry in. „O jee, wat weegt-ie zwaar, juffrouw!”

De zon, coquet nest, kwam zich onmiddellijk spiegelen. Ze draaide en wendde zich voor het lichtende vlak en schaterde in den geslepen rand. En ineens waren de kamers gemeubileerd en de vloeren belegd: er was vreugde, de vreugde van een verrassing, de vreugde om iets moois. Voornamelijk: de vreugde om de innigheid die de spiegel met zich bracht van den gever.

JULIA FRANK

De menschen denken, dat zij elkander hun goede of slechte eigenschappen alleen in openlijke daden kenbaar maken; en zij zien niet, hoe zij dit goede of slechte elk oogenblik uitstralen en verraden.

R. W. Emerson.

INSTALLATIE JOHAN WAGENAAR.

Te 's-Gravenhage werd den 1sten September de bekende componist en dirigent Johan Wagenaar (x) plechtig geïnstalleerd als directeur van het Koninklijk Conservatorium voor Muziek.

ALEXANDER VON HUMBOLDT

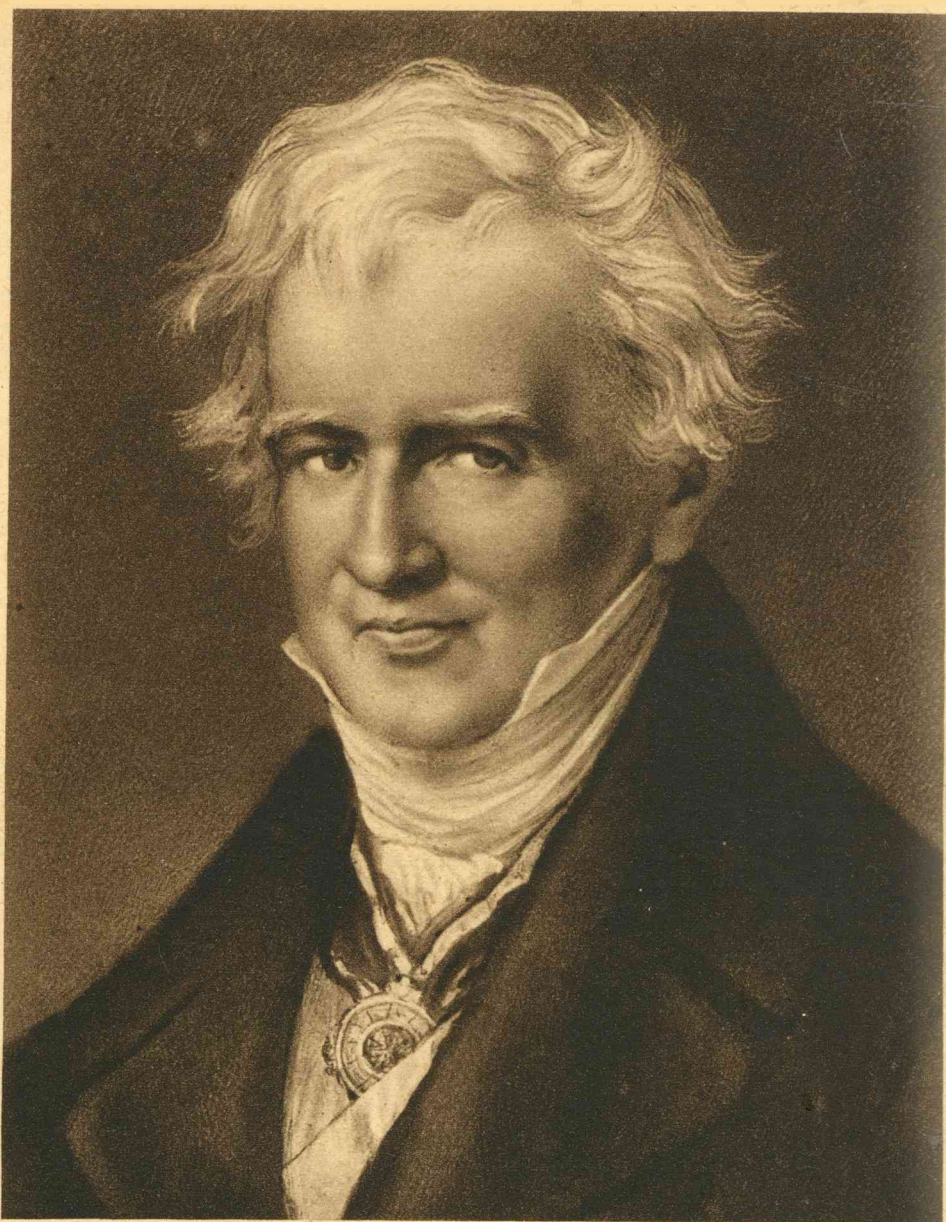
Den 14en September van dit jaar is het anderhalve eeuw geleden, dat de bekende natuurvorscher Friedrich Heinrich Alexander, Freiherr von Humboldt, te Berlijn geboren werd. Met zijn ouderen broeder Wilhelm, die later een verdienstelijk taalgeleerde en knap staatsman werd, genoot Alexander een uitstekende opvoeding. Zijn vader, die majoor en adjudant van Hertog Ferdinand van Brunswijk, en kamerheer van den koning van Pruisen was, verloor hij reeds op 10-jarigen leeftijd. In zijn jeugd bestudeerde hij de technologie, de Grieksche taal en de kruidkunde. Toen hij 20 jaar oud was, ging hij met zijn broeder naar Göttingen, waar hij zich ijverig toedeed op de natuurlijke historie. Door reizen langs den Rijn en in den Harz breidde hij zijn kennis belangrijk uit; in 1790 verscheen zijn werk: „Ueber die Basalte am Rhein, nebst Untersuchungen über Syenit und Basanit der Alten.”

Na een reis door België, Holland, Engeland en Frankrijk, wenschte hij zich te gaan toedeed op den mijnbouw, en bezocht te dien einde de mijnacademie te Freiberg. In 1792 werd hij benoemd tot assessor in het mijndepartement, en weldra ging hij als oppermijndirecteur naar Baireuth waar hij tot 1797 vertoefde. Den tijd, dien hij te Baireuth doorbracht, maakte hij zich ten nutte met scheikundige onderzoekingen naar den aard van het mijngas en nam hij proeven met een door hem uitgevonden mijnlamp en respiratietoestel.

Reeds lang koesterde hij plannen om een wetenschappelijke reis te gaan maken naar de keurkringslanden, en toen zijn moeder in November 1796 overleed, kwamen zijn plannen tot rijpheid en nam hij in 't begin van het volgend jaar zijn ontslag bij het mijnwezen om zich onverdeeld aan de studie der natuur te kunnen wijden. Een reis naar Italië, waar hij de vuurspuwende bergen uit eigen aanschouwing nader wilde leeren kennen, leverde, omdat er in dat land oorlog werd gevoerd, niet de verwachte resultaten, en ook een voorgenomen expeditie met Lord Bristol naar Egypte kon niet verwezenlijkt worden, omdat Napoleon met zijn leger naar Egypte ging en Lord Bristol te Milaan werd gevangen genomen. In Parijs, waar Von Humboldt vertoefde om zich gereed te maken voor de expeditie naar Egypte, werd hij door de grootste geleerden met veel welwillendheid ontvangen, en hij sloot er vriendschap met den uitstekenden en beroemden kruidkundige Aimé Bonpland, met wien hij later op zijn ontdekkingsreizen zooveel lief en leed gedeeld heeft. Hij vormde nu met dezen het plan samen den winter in Spanje door te brengen en later van Cartagena of Cadix uit de reis naar Egypte te ondernemen. Aan het Spaansche Hof werd hij echter met zooveel gunsten overladen, dat hij zijn voornemens wijzigde, vooral toen men hem vrijen toegang beloofde tot alle Spaansche bezittingen in Amerika en den In-

dischen Oceaan, en men hem verlot gaf om alle daar voor hem interessante voorwerpen uit het rijk der natuur te mogen verzamelen. In het midden van Mei verliet hij Madrid en scheepte zich den 5en Juni 1799 met Bonpland aan boord van de „Pizarro” in. Den 6en Juli 1799 zeilden de twee grootste natuuronderzoekers van hun tijd de haven van Coruna uit, om, na een kort oponthoud op de Canarische eilanden, aan 't eind der maand in Cumana (Venezuela) te landen. Tot Juli 1804 heeft Von Humboldt in Amerika gereisd, nu eens de llano's van de Orinoco, dan weer de silva's van den Amazonenstroom, nu 't eiland Cuba, dan den Andes van Quito of de vulkanen van Mexico bezoekende. De Chimborazo heeft hij in Juni 1801 tot een hoogte van bijna 6000 meter beklommen; eveneens besteed hij den Jorullo en den Popocatepetl. In Aug. 1804 te Bordeaux geland met een aantal zeer kostbare verzamelingen en niet minder belangrijke waarnemingen op het gebied der natuurlijke historie, aardrijks- en volkenkunde en statistiek, vestigde hij zich nu te Parijs, waar hij zijn verzamelingen en handschriften begon te ordenen. Omdat de uitgave van zijn geschriften op Duitsch grondgebied bezwaarlijk kon geschieden, bleef hij tot in 1827 in Frankrijk. Te Parijs verscheen nu zijn reisbeschrijving in 29 deelen met 1.425 koperen platen verlucht.

De tweede belangrijke reis van Von Humboldt is die welke in 1829 op last van Czaar Nicolaas ondernomen werd naar het Noorden van Azië — den Oeral, den Altaï, Chineesch Dsongarije en de Caspische zee. Een onderzoek naar goud- en platina-erten was het hoofddoel van den tocht, die echter bovendien in de ontdekking van diamanten, in sterrenkundige plaatsbepalingen, magnetische waarnemingen — de reis had als gevolg dat er talrijke magnetische waarnemingsplaatsen werden opgericht — en het verzamelen van voorwerpen uit het rijk der planten en dat der delfstoffen, zeer belangrijke uitkomsten opleverde. De resultaten van dezen merkwaardigen onderzoekings-tocht zijn door Von Humboldt neergelegd in zijn werk: „Asie centrale, recherches sur les chaines de montagnes et de la climatologie comparée”, dat in 1843 verscheen. De volksbewegingen van het jaar 1830 gaven aan de werkzaamheden van Von Humboldt een staatkundige richting, hoewel hij zich niet liet afhouden van het beoefenen der wetenschappen. Na de troonsbestijging van Lodewijks Philips, werd hij naar Parijs afgevaardigd, ten einde van daar staatkundige berichten naar Berlijn af te zenden. Hij deed dit jaren achtereen. Daarna vestigde hij zich te Berlijn of op het vaderlijk landgoed Tegel, waar hij, schoon hoog van jaren, zich steeds met jeugdigen ijver aan de studie wijdde. Den 6en Mei 1859 overleed hij te Berlijn.

ALEXANDER VON HUMBOLDT.

zaam leven, zeer veel invloed heeft gehad op 't gansche omvangrijke gebied der natuurkennis — een lijst van zijn talrijk oeuvre zou reeds doen beseffen hoe omvattend en toch diep-indringend zijn kennis was — waren twee eigenschappen verenigd, die men zelden gelijktijdig in één mensch aantreft: hij wist namelijk zoowel schijnbare kleinigheden en bijzonderheden op te merken — een onmisbare hoedanigheid voor den onderzoeksreiziger — als deze in verband te brengen, om er de algemeen-geldende natuurwetten uit af te leiden — een eigenschap, die hem tevens tot geleerde maakte. Een onmetelijken rijkdom van bouwstoffen heeft hij op zijn lange reizen verzameld; niets ontsnapte aan zijn zoekende en vorschende oogen. Wat hij op het gebied der plantkunde bijeenbracht, leidde tot het scheppen van een geheel nieuwe wetenschap, nl. die der plantengeographie. De invloed van het plantenrijk op den bodem en op de ontwikkeling van het menschelijk geslacht heeft hij duidelijk aangetoond.

Zijn reizen in Siberië gaven hem aanleiding tot gewichtige opmerkingen omtrent de verspreiding der bewerkte gewrochten van den aardbodem. De meteorologie, in verband gebracht met de gedaante en de gesteldheid der vaste landen, is door hem verbazend verrijkt. Op grond van met nauwkeurigheid waargenomen verschijnselen, bepaalde hij het klimaat der door hem bezochte gewesten en legde alzo den grondslag voor de wetenschap der vergelijkende klimatologie. Door zijn onderzoekingen heeft hij in niet geringe mate medegewerkt tot een meer nauwkeurige kennis der Nieuwe Wereld, maar vooral ook tot de ontwikkeling van de toen nog jeugdige wetenschap der leer van de wording der aarde. De werking van vulkanische bergen werden door hem op schrandere wijze verklaard. Het herbarium, door hem en Bonpland verzameld, bevatte 5000 soorten van zichtbaar bloeiende planten, waaronder zich 3.500 nieuwe bevonden. Ook de dierkunde is hem veel verschuldigd. De vruchten van zijn wetenschappelijken arbeid hier volledig weer te geven, is ondoenlijk, en wordt bovendien voor een blad als dit, niet vereischt, evenmin als wij hier zijn talrijke geschriften met name willen noemen. Een uitzondering zij echter gemaakt voor zijn wellicht meestberoemde werk „Kosmos”, waarin hij een wereldbeschrijving levert, die het geheel van gansch de schepping omvat, van de nevelvlekken af tot het geringste mosje toe. Reeds op hoogen leeftijd maakte hij met nog jeugdigen moed een aanvang met dit reuzenwerk. Ofschoon hij het genoeg mocht hebben zijn arbeid geheel te voltooien, mocht hij toch de verschijning van het laatste deel niet meer beleven. Hoewel dit boek, dat in talrijke talen werd vertaald, op volkomen wetenschappelijken grondslag is gebouwd, en de beoefenaar der exacte wetenschappen zich nergens verloochent, wist hij toch het geheel te bezielen met den adem des levens en de knappe waarnemer der werkelijkheid om hem heen, bewijst telkens en telkens weer in dit werk, dat zijn klassieke opvoeding niet om niet is geweest: hetgeen hij met eigen oogen in de natuur aanschouwd heeft, heeft hij met zulke meeslepende woorden in de „Kosmos” neergelegd, dat het den lezer te moede is, alsof hij het beschrevene zelf in natura waarnam. —

Het Standbeeld voor von Humboldt vóór de Berlijnsche Universiteit

In Von Humboldt, die gedurende zijn lang en werk-

DE EERSTE LEIPZIGSCHE VREDESMESSE.
De enorme drukte in Leipzig ter gelegenheid van de eerste
in vredetijd aldaar gehouden jaarbeurs.

HET PORTRET

door ELISE RUTGERS

Boos was hij geweest, woedend! Zijn snauwstem had nijldige vloeken uitgesist, bittere verwijten gestapeld op haar onschuldig hoofd en zij had gezwegen; geen enkel woord tot verdediging gesproken.

Hij had den zoon, dien hij liefhad, dien hij had aangeboden sinds hij hem voor de eerste maal als een zich rood schreeuwend kereltje in de armen had gehouden, gevloekt; hij had uitgeroepen, dat hij hem niet meer kennen wilde en nog steeds had zij gezwegen!

Met een nijdig gebaar vol onzegbare minachting had hij het glimlachende, goed gelijkende portret van zijn jongen opgenomen en tegen den grond gesmaakt.

Stil, geluidloos schreiend, had zij het aangezien, geen protest durven uiten, wetend, dat zij daardoor zijn woede tot razernij zou opvoeren.

„Mijn zoon een deserteur, een lafbek, die zijn eigen lijf in veiligheid brengt, waar andere blaken van lust, om het aan het vaderland te offeren!” was hij plotseling opnieuw begonnen op een toon van smartelijk verachten. „Maar jij, zijn Moeder hebt er schuld aan! Met je overdreven verzorgen en vertroetelen heb je hem week gemaakt, je eigen sentimentaliteit heb je hem ingegoten! Principes? Bah! Uit principe dienstweigeraar, als de vijanden het land bezetten! Huichelarij, al die principes! Een dekmantel, om den angst voor eigen hachje te verbergen. O, dat zoo iets mij, mij moet overkomen! Als zij mij maar hebben wilden op

mijn leeftijd en mijn lichamelijke ongeschiktheid, dan zou ik in zijn plaats, in de plaats van dien jongen lafbek . . . ! Maar ze lachen om een man, die geen drie passen voor zich uit kan zien! Zóó één kunnen zij missen!”

Een oogenblik van verademing was gevolgd; zijn voorhoofd gefronst, de handen tot vuisten gebald, had hij met korte, dreunende stappen in de kamer op en neer geloopt; haar schuwe oogen hadden hem, heen en weer glijdend, gevolgd; juist, toen zij meende, dat hij wat begon te kalmeeren, — zij kende zijn drift-uitbarstingen, had ze bestudeerd, — had hij opnieuw getierd:

„Ik wil zijn naam niet meer hooren, versta je mij goed? Ik heb geen zoon meer! In mijn nui is geen plaats voor iemand, die zijn heiligste plichten uit lafheid verzaakt! Waar hij nu is, weet ik niet . . .”

„Hij is . . .”

„Zwijg! Ik wil het niet weten! Hij moet daar maar blijven! Zijn ouderlijk huis heeft hij voor goed verspeeld!”

Zorgzaam had zij, zoodra hij de kamer met daverend deurdichtslaan verlaten had, het verachtelijk neergekwakte portret van haar eenig kind opgeraapt, er de fijne glassplintertjes van verwijderd, een stuk zacht, zijachtig papier opgezocht, het daarin gewikkeld en het opgeborgen in de linnenkast, die haar man, zoo lang zij zich herinneren kon, nog nimmer geopend had.

Daar lag het veilig! Zij kon het te voorschijn halen en bekijken, zoo dikwijls zij wilde; ernaast in hetzelfde hoekje

op den tijd, den machtigen verzachter van leed en bitterheid.

Een week later stak het noodlot zijn wreede grijphand uit naar het vredige dorpje, waar men zich veilig had gewaand; de vijand naderde met rassche schreden, voor zich uit zendende geruchten van roof, moord en brandstichting; een wilde paniek dreef de dorpsbewoners de huizen uit, de richting op naar de groote stad, die, beschermd en tot verdediging gereed, de toevluchtshaven was, waarnaar aller blikken zich wendden.

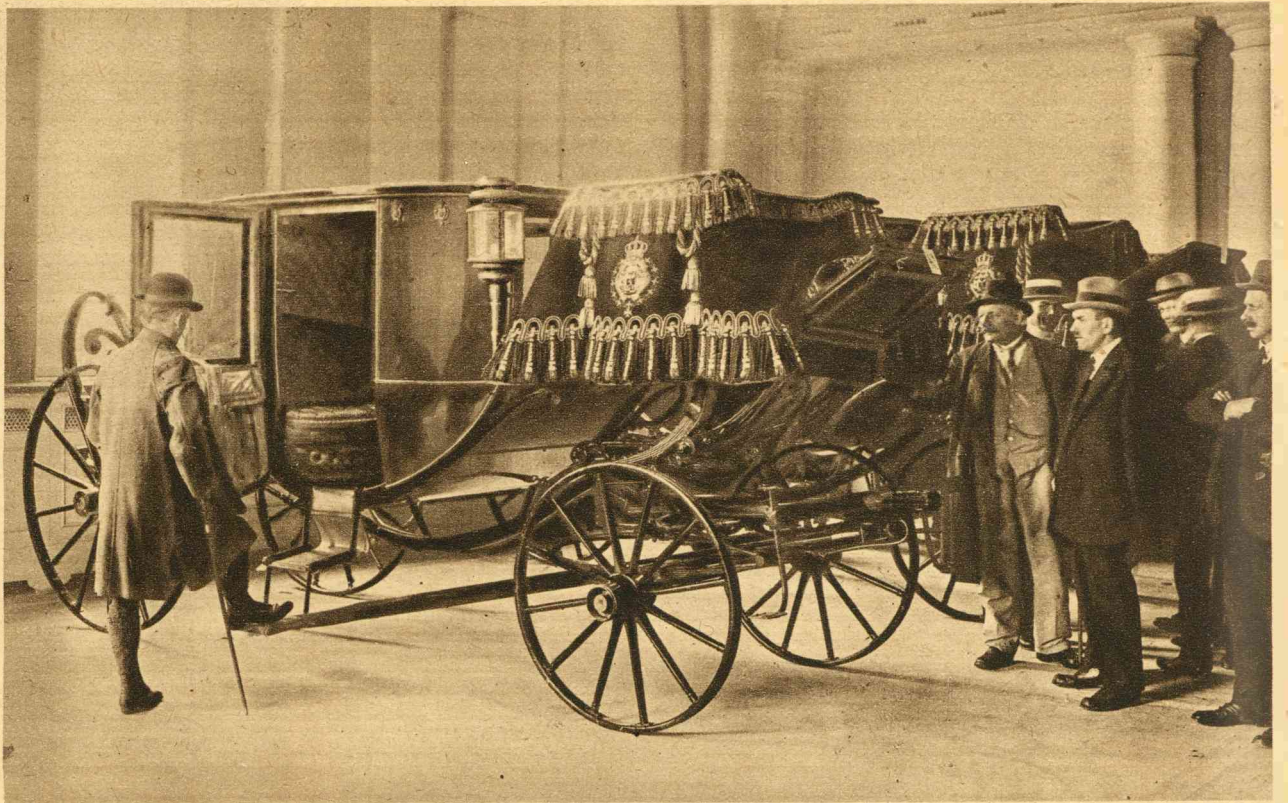
Haastig trok de vluchtende schare langs den zonnigen landweg, sommigen bepakt en beladen met wat zij van hun eigendommen gegrepen hadden, enkelen karren met opgestapeld huisraad duwend, anderen met leere handen, alles achterlatend, waarvoor zij hadden gewerkt en geploeterd, niets reddend dan hun lijf.

De groote stad nam ze op, gaf ze deel in het kommervolle bestaan, dat de onbemiddelden in dien tijd van duurte en schaarschte voortsleepten.

Dagen groeiden aan tot weken, maanden, jaren.

De Moeder hoorde niets van den zoon, die was weggegaan, om te ontkomen aan de verschrikkingen van het front, om ver te kunnen blijven van de hel, die dood en verderf uitbraakte, meedoogenloos jonge, bloeiende levens afbrekend, andere voor goed door vermindering of ziekte knakkend.

Een stille verheugenis was in haar om zijn veiligheid, een

DE VERKOOP VAN DUITSCHE KEIZERLIJKE PRAALWAGENS.
Op 21 Augustus had de verkoop plaats van de praal- en statiewagens uit den keizerlijken Marstall te Berlijn. Onze foto toont de bezichtiging der wagens door de koopers.

legde zij een sigarettenpijpje, een paar oude handschoenen en wat zij meer aan lieve herinneringsstukken vond en diep in haar hart bewaarde zij haar oneindige liefde voor haar kind, dat zij door duizend verontschuldigen en rechtvaardigingen van alle blaam wist te zuiveren.

En verder kon zij alleen voor hem bidden en vertrouwen

verheugenis, die zij nimmer deed blijken. Eénmaal had zij, meenend, dat de tijd zijn wonderwerk reeds gedeeltelijk volbracht had, gezegd:

„Als we toch maar wisten, waar hij is! Als we hem toch maar konden doen weten, dat wij veiligheid gezocht hebben in de groote stad! Misschien . . .”

„Over wien spreek je?” had de vader norsch gevraagd.

„Over . . .”

„Dat heb ik je immers verboden! Hij bestaat voor ons niet meer!”

Haar vergissing begrijpend, had zij verder gezwezen, maar haar gedachten onbepaalde vrijheid gegeven, om haar kind in den vreemde te zoeken en te volgen.

Zij behoorde tot degenen, die niets hadden kunnen redderen bij hun vlucht uit het bedreigde dorp.

Verbijsterd, meegesleept door den haastig opdringenden stroom, had zij aan niets gedacht, aan niets kunnen denken, maar nog had zij de laatste huizen van de eindeloos schijnende dorpsstraat niet bereikt, of zij bedacht met een smartsteek door haar hart, dat zij zelfs het portret van haar jongen niet had meegedragen.

Omkeerend, wilde zij terugloopen.

„Waar ga je heen?” riepen verschillende stemmen.

„Naar huis! Ik moet . . .”

„Maar mensch, dat gaat niet! Wees toch verstandig! Je kunt niet meer terug!”

„Ik moet!”

„Je loopt je dood tegemoet!”

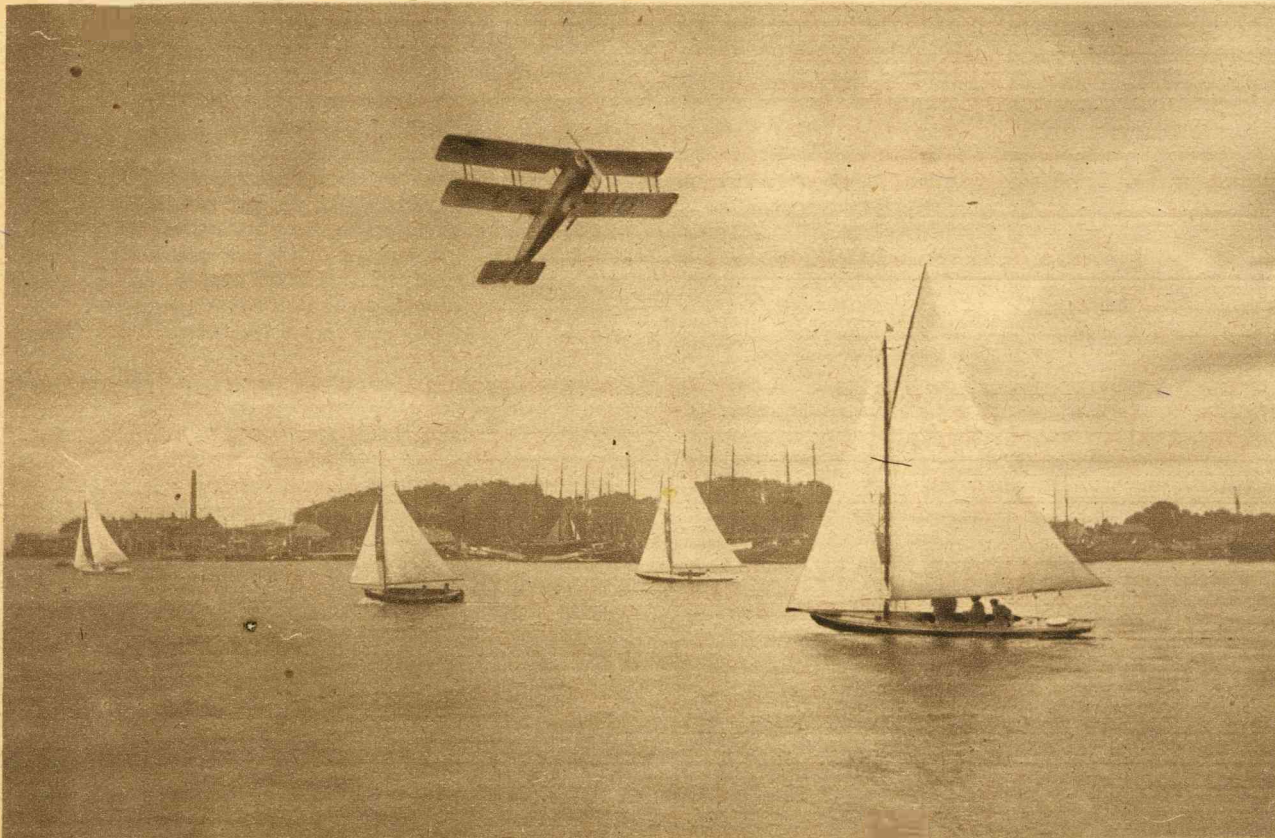
„Maar ik heb iets vergeten, dat . . .”

„Wat hebben wij dan? Een handjevol kleeren, een paar sieraden, maar ons voornaamste bezit hebben wij achter moeten laten! Je kunt toch je leven niet wagen, om het beetje, dat je meedragen kunt, te redden?”

En eerst, toen de stem, waaraan zij geleerd had te gehoorzamen, haar beval, die dwaasheid uit haar hoofd te zetten, had zij berust, was verder geloopt, haar reeds pijnlijk wordende voeten, aan weinig loopen gewend, moeilijk door het stof van den drogen landweg sleepend.

Dat alles was lang geleden nu en de dagen waren eentonig voortgeleden.

Ijverig naaiend, trachtte zij wat geld te verdienen ter aanvulling van wat haar man als loon voor moeilijken, hem ongewonen arbeid ontving, weinig pratend, meestal

BOVEN EN OP HET WATER.

Een aardig kiekje van den zeilwedstrijd op het IJ door de Koninklijke Nederlandsche Roei- en Zeilvereniging op 31 Augustus gehouden.

in eigen gedachten verdiept. Looden somberte hing over de eertijds vroolijke, bedrijvige stad en over gansch het land, dat onder de ijzeren vuist des overweldigers zuchtte, maar langzamerhand begonnen aarzelande lichtflikkeringen zich aan het donkere verschiet te vertoonen; ze wonnen veld, bleven stralen, gaven hoop en moed aan de in duisternis verkeerenden.

Geslingerd tusschen hoop en vrees, staarden allen naar die verblijdende lichtplekken, zagen ze krachtig worden, zich uitbreiden tot dat de volle glans van de overwinning-zon het onderdrukte land plotseling bestraalde.

Opgewonden, in koortsachtige blijdschap blikte het volk op naar die zon, die niet meer schuilgaan zou en, vervuld van dankbaarheid, maakten de gevluchte dorpsbewoners zich gereed, om hun verlaten woonsteden weer op te zoeken.

Opnieuw vulden voortsukkelende karren en groote pakken torsende voetgangers de landwegen, thans morsig en modderig van najaarsregen, maar een vreugdetocht werd het niet; de eerste hel-opflikkerende geluksvlam was spoedig gedoofd door twijfel, twijfel, of en hoe men de in angst verlaten huizen terugvinden zou.

Naast elkander voortlopend, spraken de vader en de moeder van den stil weggeganen jongen man met korte zinnnetjes over hun zorg en hun vrees.

„Of het ons ook zoo gaan zal als anderen?” peinsde hij

„Wij waren eerst zoo blij en zoo dankbaar!”

„Dat ben ik nu nog! Ik verheug mij erover, dat het einde gekomen is, dat de spanning voorbij is, dat bloedvergieten en verwoesten ophoudt, dat langzaam, heel langzaam-aan het leven weer in normale banen geleid zal kunnen worden; ik ben niet ondankbaar, maar toch blijf ik beweren, dat de dagen van welstand voor ons niet tijdig genoeg meer terugkeeren; wij zullen ze niet aanschouwen!”

„En evenmin ons huiselijk geluk,” dacht zij met een diepen zucht. „Zoolang ik mijn jongen niet terug heb, heeft het leven weinig schoons voor mij!”

Eindelijk was het dorp bereikt; doodelijk vermoeid van den dagenlangen tocht, zagen zij hun torentje ongedeerd omhoog steken en dit gaf hun pijnlijke voeten nieuwe kracht. De hoop herleefde.

Als de kerktoeren gespaard was gebleven, zou wellicht ook hun daar dichtbij gelegen huis nog stevig staan; zij ijlden voort door de ontredde straten, zochten hun weg over bergen van puin en balken heen naar de kom van het dorp, die hun, van verre gezien, ongeschonden toescheen.

„Ik zie ons huis!” sprak hij.

„En?”

„Ik geloof...”

„Spreek dan toch!” drong zij, haar hals rekkend.

„Ik geloof, dat er niets aan mankeert!”

„Nu zie ik het ook! Neen, neen, het is niet geraakt!”

DE DOCHTERS VAN DEN EX-CZAAR VAN BULGARIJE.

De beide dochters van den vroegeren Czaar Ferdinand van Bulgarije zijn kortgeleden op het landgoed Schorn bij Augsburg aangekomen teneinde het praktische boerenbedrijf te leeren. Op onze foto ziet men de prinsessen Eudoxia en Nadejda in bulgaarsche kleederacht bezig met vlaspinnen.

„Kijk eens! Kijk toch eens! Alles, wat waarde had, gestolen, de rest vernield en versplinterd! Een ruïne! Hoe zou...?”

Hij wendde zich om naar zijn vrouw, maar zij was langs hem heen de trap opgeschoven, ging haastig de slaapkamer binnen; nauwelijks opmerkend, dat het beddegoed uit de ledikanten verdwenen, de spiegel gebarsten was en de stoelen door ruwe handen omvergesmeten waren, liep zij regelrecht aan op de groote, breede muurkast, waarin zij in keurige stapeltjes haar linnengoed bewaarde. Goddank!

De kast was onopgemerkt gebleven; de met behang beplakte deuren waren aan de aandacht van de niets ontziende plundersaars ontgaan.

Aan den meegebrachten sleutelbos den sleutel zoekend, opende zij het weerbarstig knarsende slot; haar handen frommelden in een diepen, donkeren hoek en brachten het portret van haar jongen tevoorschijn.

Innig kustte zij het en verborg het in de ruimte van haar te wijd geworden japonlijf.

Haastig spoedde zij zich de trap weer af, volgde haar jammerenden man van de ééne kamer naar de andere.

„Je schijnt er je niet veel van aan te trekken, dat er geen stuk heel is gebleven!” snauwde hij haar plotseling toe.

„Jawel, jawel!” schrikte zij.

„Je oogen staan vroolijker dan ik ze maanden zag!”

„Hoe kun je dat zeggen? Ik... Ach God! Kijk ons mooie, dure fornuis eens aan en...”

Meepratend en meejammerend, liep zij achter hem aan, maar haar hand voelde telkens naar het hoekige carton, waarop het gezicht van haar jongen haar zoo vertrouwelijk had tegengelachen en dan kwam opnieuw in haar oogen een stille vreugdeglans.

Het liefste, dat haar huis verborgen hield, had het vriendelijke lot voor de Moeder gespaard doen blijven.

DE VERWOESTING VAN HET CIRCUS WILKE TE GOUDA.

Door een hevigen storm, waarbij hagelstenen vielen zoo groot als kippeneieren, is het circus Wilke te Gouda, terwijl het vol menschen was, tijdens de voorstelling geheel omvergewaaid en verwoest. Persoonlijke ongelukken hadden gelukkig niet plaats; de wilde beesten konden bijtijds bij particulieren worden ondergebracht.

hardop.

„Wat bedoel je?”

„Of wij ook ons huis leeggehaald, onzen tuin verwoest en vertrappt zullen vinden?”

„Wij moeten maar afwachten!”

„Voor ons zou die ellende niet onverdiend zijn!”

„Waarom voor ons niet?”

„Wat ons overkomt, is moedwillig over onze hoofden gebracht.”

„Maar...”

Hij wierp haar een onvriendelijken blik toe en zij begreep plotseling, waar hij op doelde.

Afleidend vroeg zij:

„Je hebt onzen buurman vanmorgen nog gesproken; wist hij misschien...?”

„Niets!”

„Hoeveel jaren zou het ons kosten, om alles weer bij elkaar te krijgen, als ons huis...”

„Dat beleven wij niet meer. Wij blijven voor goed bedelaars!”

„Maar je zaken?”

„Liggen lamgeslagen; niemand kan zeggen, hoe het daarmee zal gaan. Kijk eens om je heen!” vervolgde hij in een behoefte, zijn gedachten uit te praten. „Zoover het oog reikt, niets dan omgewoelde velden, waarin granaatkullen gapen, waarin misschien nog talloze onontplofte granaaten begraven liggen; de boomen zijn gekapt of versplinterd, geen groen zal zich aan hun mishandelde takken ooit meer ontplooien. De dorpen, die wij doorgetrokken zijn, lijken puinhoopen, door een reuzenhand daar neergespreid; maar enkele huizen zijn aan de algemeene verwoesting ontsnapt; de straten zijn onherkenbaar, men ziet niet meer, hoe eenmaal haar richting was; armzalige overblijfselen van kerken en torens wijzen de plaatsen aan, waar de uit elkaar gejaagde dorpelingen samenkwamen, om hun lofzangen naar den hemel op te zenden. Alles is dood, verwoest, weg!”

Zwijgend tobden zij eenige oogenblikken voort, dan waagde zij:

„Maar we zullen geholpen worden, er wordt veel voor ons gedaan; heel de wereld wil meewerken, om...”

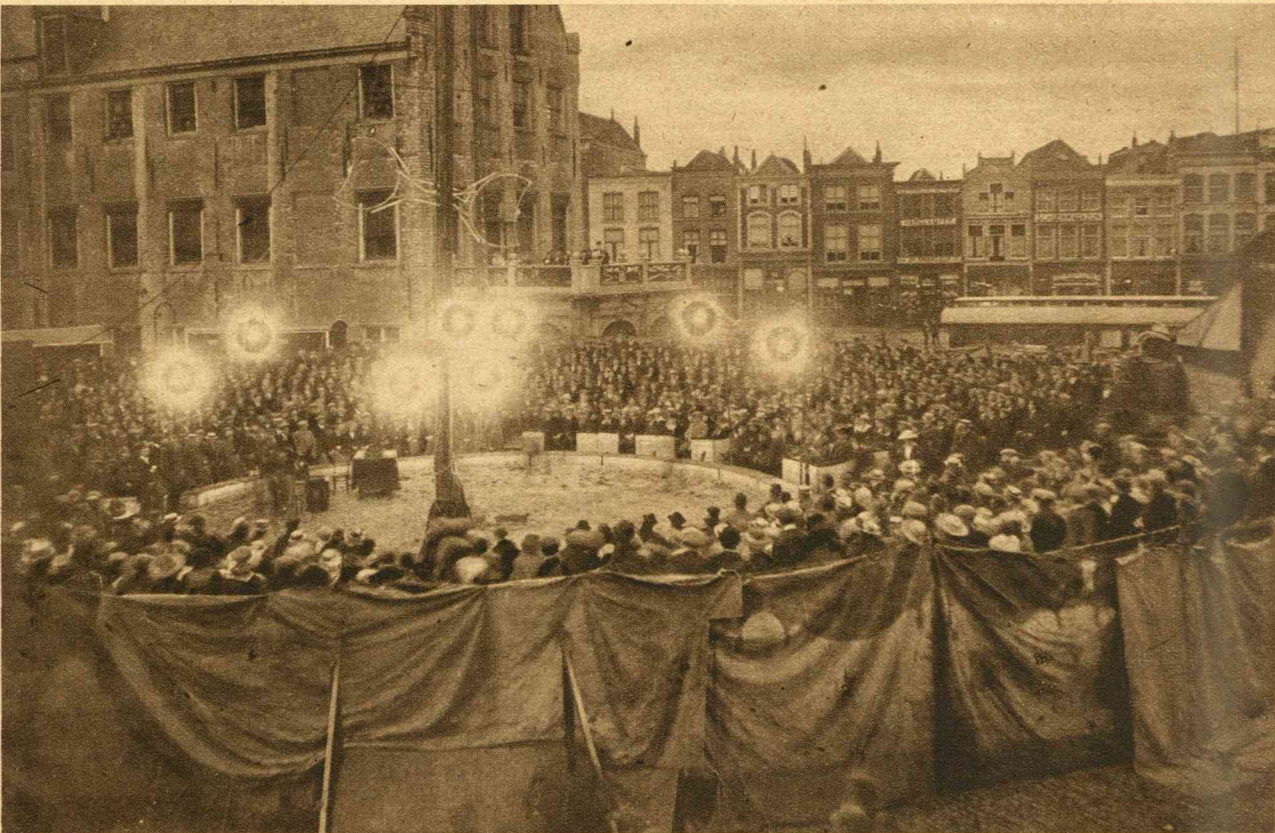
„Dat is goed voor de jongeren! Wij zullen geen herstel, geen opbloei meer beleven!”

Kijk maar, het dak is even gaaf, als toen wij weggingen!”

„Maar de deur staat open!”

„De deur? Ja, dat zal misschien...”

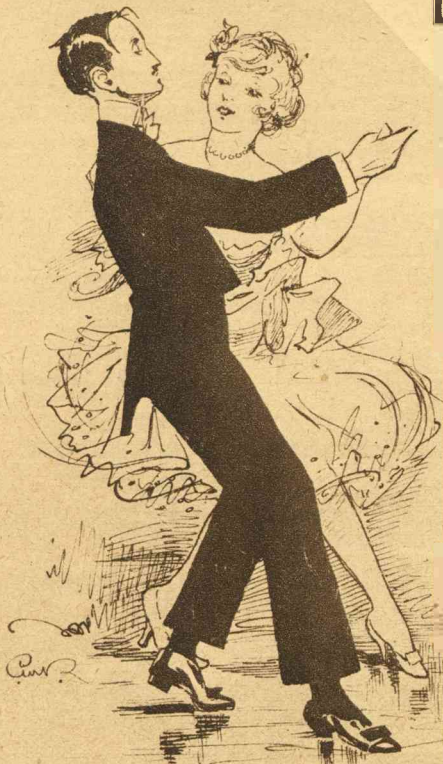
Bevend van diep-innige ontroering, betraden zij het huis, waarin zij meer dan twintig jaren hadden gewoond; vuile voetstappen plekten op in de gang, stof en spinwebben hoopten zich in de hoeken; zijn zenuwachtige hand opende de deur van den salon. Een luide schrik-uitroep klonk op.

DE VERWOESTING VAN HET CIRCUS WILKE TE GOUDA.

Den volgende avond gaf het circus een voorstelling in de open lucht, die uitstekend was bezocht. Onze foto werd om half negen 's avonds genomen.

DE ARNHEMSCHE VOLKSFEESTEN

moeten bijwonen. Want daar was te krijgen — ook voor mijzelf was het een openbaring, — daar was te krijgen de volledige, diepe indruk, dat die oudheid allemaal even echt en levenswaar is als het moderne. Er is eigenlijk geen oudheid, bij wijze van spreken. Honderden van die oude gebruiken zijn nog net zoo levend, nog evenzeer in zwang als voor honderden van jaren. Ja, niet te Amsterdam in de Kalverstraat, daar is alles genivelleerd tot een zekere eentonigheid, waarin alleen de voor- en najaarsmodes nog wat afwisseling brengen, (en hoe !); neen, men moet op het platteland gaan zien, waar de bevolking nog niet door den bacil van de dood-sche uniformiteit is aangetast, waar niet de wuftheid van het oogenblik telkens weer wat nieuws (en voor hoelang) als belangrijk decreteert, doch waar het verleden het heden, en het heden het verleden is, en het heden de toekomst — ten minste als die ellendige geest van nuchterheid, die een kenmerk is van onzen modernen tijd, gestuit wordt.

En op dat laatste is alleen kans, wanneer deze groote gebeurtenis te Arnhem maar de stoot is tot een algemeene beweging in de richting van eerbied en liefde voor het ontzaglijke moois, dat het oude bevat. . . .

Maar hoe graag ik ook over dat stokpaardje voortboom, neen, ik scheid ermee uit, mijn lezers verwachten hier geen beschouwing over die aangelegenheid; zij willen weten wat

er al zoowat te Arnhem te zien geweest is. . . .

Nu, om dat allemaal in het kort te zeggen, is niet zoo heel makkelijk. Die feesten te Arnhem leveren zooveel stof, dat men er niet over uitgeschreven komt. Daarom zal ik proberen, u een sober relaas, — zoo langs mijn neus weg, gelijk men dat wel noemt, — te geven van wat er allemaal alzo aan de hand was.

De heele stad versierd; geen straat van eenige beteekenis of een dak van rood-wit-blauw boven je hoofd, of een bosch van festoenen en lampions, vaandels, bloemen en groen. En des avonds verlichting, waar je gewoon paf van stond. De winkels hadden alle, voor zoover men zoo iets van winkels zeggen kan, hun beste beentje voorgezet; de etalages zagen er allerkeurigst uit. En de bevolking, die was gewoonweg door het dolle heen. Dat was 'me daar 's avonds een gedans en gehos en gezing in de versierde en verlichte straten, waarvan je te kijken stond. Begrijp me goed, lang sta je niet te kijken; al heel gauw bespeur je symptomen der aanstekelijkheid van de pret, en voor je het zelf recht weet, ben je deelgenoot van de plezierigheid.

De aanblik van de Arnheemsche straten was meesterlijk; geen gewest, geen provincie van ons vaderland, of het was er vertegenwoordigd. Tusschen de colbertjes en stroochoeden der heeren en de doorzichtige lichte toiletjes van de dames zag men de zonderlingste, bontste, koddigste klederdrachten: de gekleurde cilinderhoeden en narrenkapjes der Sittardsche Marotte-leden wisselden af met de fleurige costuums der Zeeuwen, de bontgebloemde lange japonnen der Hindelooper vrouwen, de veelkleurige stijlvolle kleeren van de Markers, de Urkers, de Spakenburgers en Bunschoters, de Friezen met hun gouden kappen en oorijzers, de Twentenaren, de Drentenaars, de Groningers, de... de... 't is niet bij te houden; geen seconde of men staat hier voor nieuwe verrassingen. En niet slechts dat al die zoo verschillend uitzierende menschen daar rondwandelden, dat zou nog tot daaraan toe zijn; neen, ze amuseerden zich werkelijk uitnemend; ze hosten en dansten en zongen en kwinkleerden mee, dat het zoo'n aard had, en op hoeken van straten en op pleinen werden bals en danspartijen van allerlei gehalte geïmproviseerd, dat het een lieve lust was. Aan de dozijnen koek- en fruit- en limonadetentjes stonden al die

De aankomst aan het station te Arnhem.

Nu ik me dan eindelijk neerzet om u van mijn indrukken van dit volksfeest te verhalen, weet ik niet waarover ik... niët schrijven moet. De indrukken zijn waarlijk overstelpend. Er is van alles. En van... overal.

Heeremijntijd! Welk een ongeloofelijke gebeurtenis, dat wij daar in Holland nog zóó iets... nee maar, zóó iets beleven zouden. Héél Arnhem is een museum van folkloristische gebruiken, en dat van alle oorden van ons land. En levend, levend. U kent natuurlijk de verzamelingen van dit en van dat, die men op het gebied van volksgebruiken zoo hier en daar in musea aantreft. En — bekennt u maar eerlijk; wij zijn onder ons, — dan vindt u dat vervelend; die ledige oude jurken en jassen, die half verroeste hellebaarden en lanssen en sabels en slakkenstekers — van allerlei vorm — trouwens toch overbodig, zult u zeggen, nu de oorlog alweer voorbij is, en wij ons in de zegeningen van den vrede met onze familie en kennissen verheugen mogen, — die heele inboedel trouwens lijkt ons ongemotiveerd en opdringerig en we vervelen ons daar dood temidden van al die pakjes en dat wapentuig en wat daar nog bijbehoort. — Maar... we vergeten, dat dit heele... zoodje maar slechts schijnbaar een zoodje is, dat die pakken en dat wapentuig en wat daar nog zoo meer bij behoort, een beteekenis hebben in verband met geschiedenis en volksgebruiken. Dat is maar niet zoo gemaakt om in een museum te worden geëxposeerd; het is voor het leven van... het leven, en niet voor den dood der musea.

Menschen, vrienden, die van dien doelen boel in die musea niets moeten hebben en zelfs ook zij die het allemaal wel tamelijk aardig vinden zouden als ze maar iets van de „echtheid“ ervan geloofden, die menschen zijn het, die te Arnhem de groote folkloristische feesten en optocht hadden

Met speciaal daartoe ingerichte vrachtauto's werden de talrijke feestgangers van het station naar den Waterberg gebracht.

uiteenlopende typen broederlijk bijeenen. De Urker vischer met zijn struischen kop en donker lakensch pak voert een Spaansch-donkere Zeeuwsche schoone ten dans; de statige blonde Fries heeft een Volendamsch meisje om het, zwaar ingepende, middel gevat; de stoere Groninger omstrent een frissche lachende Zaankantsche, en het gaat er op los, ten hos. En ter tavernen. En het vaderlandsch en het gewestelijk lied klinkt. En de leutigheid is niet van de lucht af. En het machtige lied, op welks tonen heel Nederland ten pleziere tijgt, is het onvergetelijke

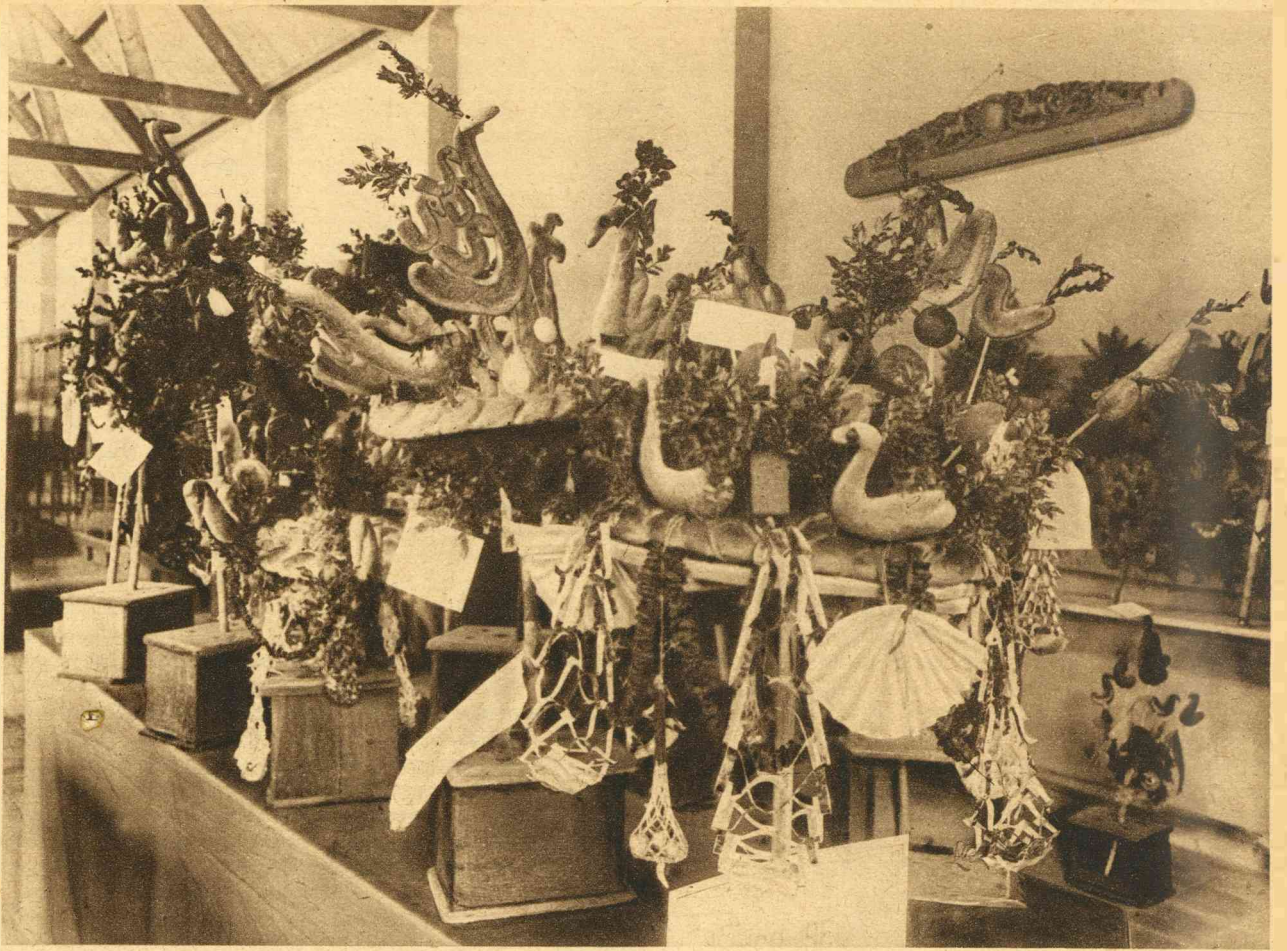
Overal,
Ja, overal
Waar de meisjes zijn,
Waar de meisjes zijn,
Overal
Ja, overal,
Waar de meisjes zijn,
is bal.

Mochten de Urkers bij een door ons bespieden ronde dans, op de tonen van hun eigen eilandlijke orkest uitgevoerd, het oud-vaderlandsche:

„Daar moet op gedronken worden,” hebben uitgejubeld; mochten de Zaankanters op hun bruiloftsvertooning het

„Wij zijn allemaal bruiloftsgasten,
Die zoo diep in de glaasjes tasten,” hebben gejuicht; mochten de Groningers het zangerige „Wij gaan nog niet naar huis” hebben gezongen, in het bovengenoemd „Ja, overal” vonden die Hollandsche gewesten en nog een heele hoop andere elkander. Ook was er soms even een oogenblik, dat een ernstiger lied de saamhorigheid van al deze menschen tot uiting bracht: het schoone, het onvergelykelijke Wilhelmus. En het prachtigst was dit wel, toen de meester-beiaardspeler, de Mechelaar Jef Denijn vanaf den hoogen Eusebiustoren de tonen van dit oude lied omlaag zond, statig en grootsch, over het stoeiende, spelende volk van alle Nederlandsche landstreken bijna, en dat lied in duizenden weerklink vond, zoodat heel even, heel even ook de stemming plechtig en ernstig wezen kon. Een oogenblik, kort als al wat waarlijk mooi is, waarlijk aangrijpend.

De voornaamste attractie van deze feesten zijn de voorstellingen en demonstraties, die op den Waterberg tusschen de

De Palm-Paasch-tentoonstelling van het Vaderlandsch Historisch Volksfeest. Inzending van de provincie Overijssel.

meest romantische landschapdecors, die ons land aanbiedt, en het was buitengewoon pakkend; in het openluchttheater, een meesterstuk van landelijkheid en tevens uitmuntend

als snouwburch gebouwd, zagen wij de Oud-Marker- en Oud-Zaansche bruiloften, en een massa van allerlei genoeglijke en waarlijk pakkende ouderwetsigheden meer, en vooral: we zagen er den optocht, — den grooten folkloristischen optocht, — die de bekroning van het feest was, — vandaan trekken, om langs de schoone buitenwegen en later langs de Arnhemsche straten duizenden ja, wel honderdduizenden tot bewondering en geestdrift te brengen. Die optocht is voor mij onvergetelijk. Men ziet natuurlijk bij stads en buurt- en kringfeestjes wel eens z.g. historische optochten, maar dat zijn allemaal verkleede menschen,

die meestentijds met hun armen en beenen geen raad weten, en waar het blanketsel en de schmink vaak duimen dik opleggen. Hoe geheel anders hier. Altemaal volkje, zoo waschecht als het maar kan; regelrecht uit de plaats van hun inwoning geïmporteerd; en een kind ziet bij een eersten oogopslag, dat dit allemaal geen namaak is.

Een bovenste-besten indruk maakt ook de tuin van het vermaarde Musis Sacrum, waar in keurige stalletjes rondom de typische Hollandsche ambachten zijn ondergebracht. De Sluische kantwerkster met haar primitieve gezichtje doet haar fijne werkje naast den glunderen Staphorster spinnewieldraaier; de goedige Brabantsche schoes oefent broederlijk zijn werk uit naast den ruigen Katwijkschen nettenboeter, en zoo zou ik wel kunnen doorgaan met een opsomming van al wat hier aan typische ambachten te zien is.

Het is leerzaam, heel leerzaam, en daarbij heel genoeglijk.

En niet minder genoeglijk is het veelsoortige, prettig gestemde, ja aldoor opgetogen publiek, dat daar tusschen door wandelt en fuift en danst en geniet. Een model van afwisselende gezelligheid.

Wij zullen nu gaandeweg ons praatje weer eens moeten stopzetten; wat wij u niet vertellen in woorden, dat vullen de prentjes hierbij aan. Wij hopen dat ge uit een en ander, eenigszins althans, een indruk moogt krijgen van de aller

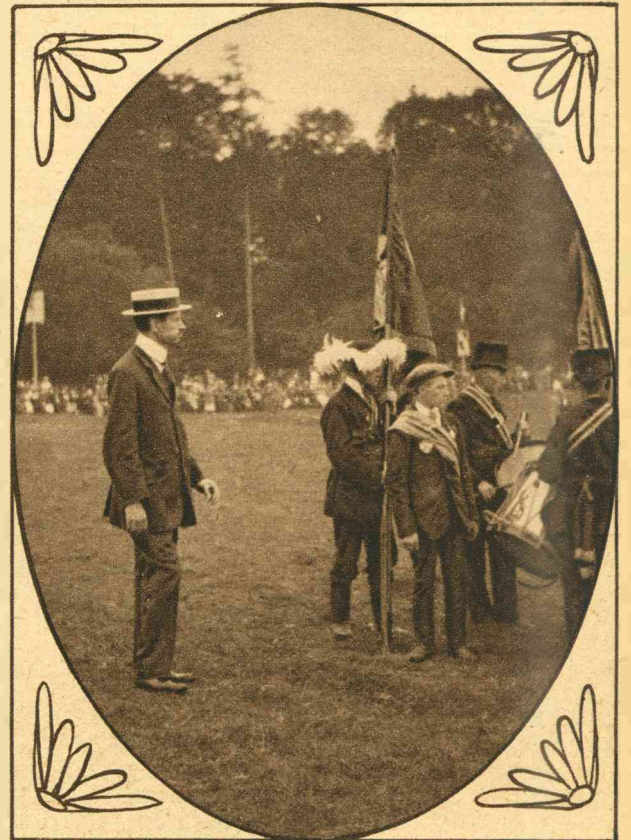

Marker Bruiloft. — Dansende bruiloftsgasten.

nog schaarsche monumenten van het Nederlandsche openluchtmuseum gegeven worden. Daar hebben wij de boogschutters, draakstekers, vendelzwaaiers, gaaischieters, wat niet al aan het werk gezien op de groote weide in een der

Vóór den aanvang van het „Drakenspel”.

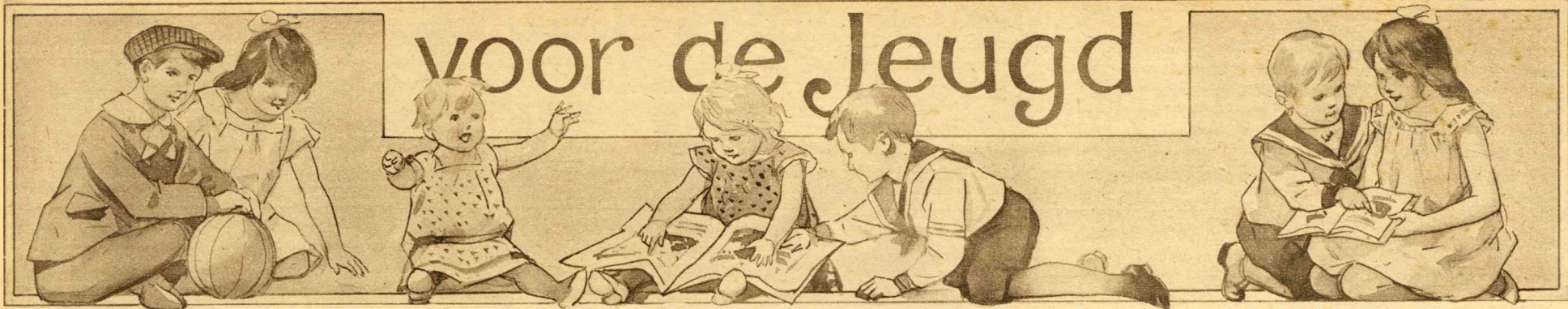

Het signaal „aantreden voor de demonstraties” wordt gegeven.

gezelligste maar ook tevens zoo belangrijke volksfeesten, te Arnhem gevierd. Feesten, die geen enkele plaats in Nederland Arnhem nadoet; dat staat vast.

S.

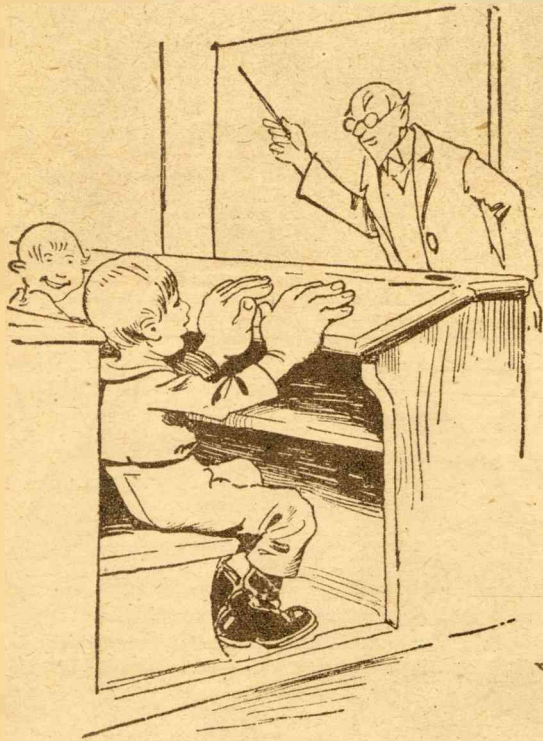

Jochem met de groote handen.

Ja, ja, als jullie Jochem gekend hadden, dan zouden jullie gelachen hebben. Dat wil zeggen, stiekum, zonder dat hij het zag. Want o wee, als hij het gemerkt had, dan zou je wat beleefd hebben; op dat punt duldde Jochem geen grappen.

In een vriendelijk dorpje werd Jochem geboren; hij groeide voorspoedig op en werd een aardig dik kereltje. In een ding versilde hij echter van de andere

jongens en dat was: in zijn handen. Reeds bij zijn geboorte waren die onnatuurlijk groot en ieder jaar groeiden ze wel tweemaal zoo hard als van andere kinderen; zoodat, ze, toen Jochem met zijn zesde jaar op school kwam, nog grooter waren dan de handen van een volwassen man.

In het eerst vonden de ouders van Jochem het heel goed dat hun zoontje groote handen had, want zeiden ze: „die groote handen en voeten heeft, die kan als hij een man geworden is op grooten voet leven.” Ze verheugden zich dus over Jochems handen en Jochem zelf ook.

Toen hij echter ouder werd, vond hij het lang zoo prettig niet meer, integendeel hij vond het erg naar, want alle menschen in het dorp lachten hem uit en de vreemden, die in het dorp kwamen en Jochems handen zagen, lachten nog veel meer.

Op school werd het nog erger. Een dunne griffel kon hij niet in de hand houden of ze brak dadelijk in kleine stukjes en het was hem niet mogelijk om evenals de andere kinderen kleine letters te leeren schrijven. Ze waren van hem wel tienmaal zoo groot. Ook de leien waren veel te klein, zoodat er voor hem een lei gemaakt moest worden wel viermaal zoo groot als gewoon en hij kreeg er een griffel bij als een houten breinaald.

In het leesboek kon hij met den vinger niet bijwijzen, omdat hij met een enkelen vinger haast een halve bladzijde bedekte, en als Jochem heel aandachtig, zooals men op school altijd wezen moet, zijn handen boven op de bank samenvouwde, dan te zien wat de onderwijzer op het bord voorrekende, dan kon hij niet boven zijn handen uitzien en ook de jongens achter hem konden door die groote handen niets van het bord lezen.

Toch was Jochem niet dom en hij deed op school ijverig zijn best om flink te leeren. Buiten de school kwam het echter dikwijls tot vechtpartijen, als Jochem door de andere jongens geplaagd werd. Vooral Nelis van den smid was een echte plaaggeest.

„Zeg Jochem,” riep deze soms, „houd je handen eens op! Daar komt een wolkbreuk aan, die kun je opvangen.”

„Wacht maar,” dreigde Jochem dan boos, „als ik je te pakken krijg, dan zal ik je een wolkbreuk uit je oogen timmeren.”

Hij kon de jongens echter nooit krijgen, omdat hij wegens zijn groote handen niet hard lopen kon. Doch op zekeren dag deelde hij met die groote handen onder Nelis en diens vrienden zulke harde noten uit, dat de helft van de klas veertien dagen te bed moest liggen.

Van dien tijd af had Jochem rust en daar hij een goede jongen was, die niemand zonder reden kwaad deed, was de vrede gauw hersteld. Bovendien waren sedert dien tijd de jongens banger voor een vinger van Jochem, dan voor den meester zijn geheele hand.

Toen Jochem ouder werd, leken zijn handen wel een paar scheepszwaarden, die heel grappig langs zijn beenen bengelien. Wegstoppen kon hij ze niet, want zijn broekzakken waren daarvoor veel te klein. Toch waren ze hem niet altijd tot last, zooals ge zien zult.

Op zekeren dag van de zomervacantie besloot de onderwijzer met de klas waarin Jochem zat een schoolreisje te maken. Ze zouden naar een waterval gaan zien, die zich ergens in het gebergte bevond. Het was erg warm weer en het bergbeklimmen viel den jongens niet mee. Ze hadden dan ook spoedig geweldig van de dorst te lijden en er was nergens in den omtrek een boerenwoning of zelfs een beek te vinden, alwaar ze hun dorst konden lesschen. De meester troostte hen evenwel, dat ze spoedig bij den waterval zouden zijn en dan naar hartelust zouden kunnen drinken. Doch, helaas, toen ze eindelijk bij den waterval aankwamen, bemerkten ze dat niemand het water bereiken kon zonder gevaar te loopen van den rotsachtigen oever naar beneden te storten. Nu kwamen Jochems handen goed van pas. Terwijl eenige jongens hem aan zijn beenen vasthielden, vouwde hij zijn handen tot een reuzenschotel, hield ze onder den stroom tot ze vol waren en liet toen alle jongens naar hartelust drinken. Toen nu Nelis aan de beurt kwam, wilde deze weer eens een grap uithalen, hij wierp gauw wat bruispoeder in Jochems hand en riep: „Nou heb ik spuitwater!”

Het bruispoeder kriebelde Jochem echter zoo in de handen, dat hij snel het water er uit wierp om zich de handen te wrijven. Zoo kreeg Nelis zijn spuitwater niet in den mond, maar over het hoofd. Het was wel een emmervol en hij was zoo nat als een kat.

gelachen, maar Nelis en dat had hij dan ook verdiend.

Thuis kwamen Jochem zijn groote handen ook vaak goed te pas, als er het een of ander werk te doen was. Zoo wilde zijn vader op zekeren dag een nieuwe klok ophangen, maar kon geen grooten spijker vinden.

„Vader!” riep Jochem opeens, „hier in den muur steekt een flinke spijker, die toch niet gebruikt wordt. Dien zal ik er uit halen.”

De spijker zat evenwel zoo vast, dat toen Jochem hem uittrekken wilde, hij den geheelen muur mee trok. Alle huisgenooten schreeuwden van schrik, want ze dachten niet anders of de muur zou hen allen verpletteren. Doch onze Jochem zei alleen: „Oho!” en zette met zijn groote handen den muur weer netjes op zijn plaats.

Hoe het verder met Jochem ging, vertellen we een volgende maal.

De slimme melkboer.

Een melkboer had drie emmers, de eene emmer kon 8 liter melk bevatten, de beide anderen 5 en 3 liter. De grootste emmer was vol melk, de beide andere waren leeg. Nu moest hij bij een van zijn klanten vier liter melk afmeten, maar had ongelukkigerwijs zijn litermaat vergeten. Goede raad was duur!

Daar krijgt onze melkboer eensklaps een idee om het met behulp van zijn twee leegde emmers klaar te spelen.

Hoe kreeg hij dat gedaan?

Oplossing.

Noemen we den grootsten emmer A, en de daaropvolgenden B en C. Nu deed hij eerst uit A 5 liter in B en uit B

weer 3 liter in C. Vervolgens deed hij de 3 liter uit C weer in A, daarna de twee overschietende liters uit B in C. B was nu weer leeg en kon hij nu vullen uit A als hij ten slotte uit B 1 liter in C overgoot, bleef er in B 4 liter over.

Oef! daar duizelen we van, Oom!

Dat wil ik gelooven en daarom zullen we het jullie nog eens duidelijk maken met vierkante hokjes, die de emmers moeten voorstellen:

8 1. 5 1. 3 1.

A	B	C
8		
3	5	
3	2	3
6	2	
6		2
1	5	2
1	4	3

A is vol, B en C leeg.

Nu is B uit A gevuld.

C uit B gevuld.

Uit C weer in A overgegoot.

B in C geleidigd.

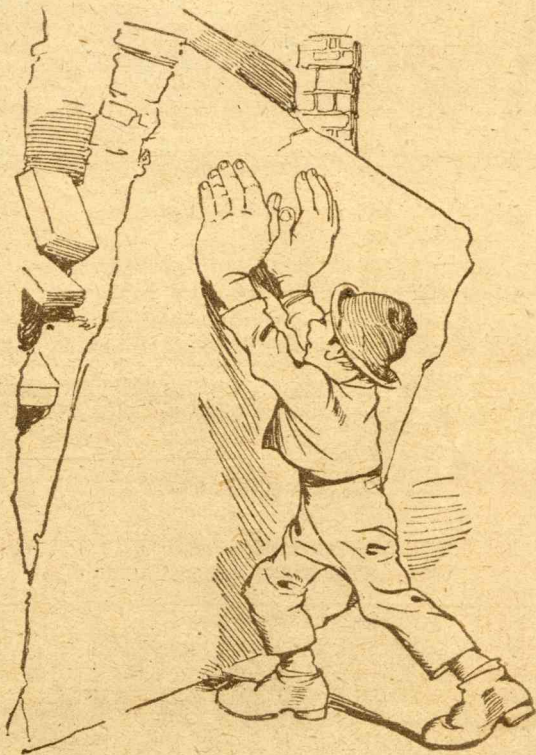
B uit A gevuld.

C verder uit B aangevuld.

B heeft nu juist 4 liter.

De waarheidsspiegel.

Een aardig gezelschapspel is het volgende: een ieder van het huisgezin, die aan tafel is, neemt een blad wit papier voor zich en schrijft daarop met een potlood zijn eigen naam bovenaan den rand. Vervolgens vouwt elk den rand om, zoodat de naam onzichtbaar wordt. Nu worden alle papieren naar het midden der tafel geschoven en door elkander gemengd, waarna elk der aanzittenden er een blaadje uitkiest en onder den samengevouwen naam, die men niet mag lezen, een of andere eigenschap schrijft, bijvoorbeeld: „Snoept graag” of „is zeer vlijtig maar leert nooit zijn les,” of „lust geen koek,” enz. Men mag echter geen scheldnamen of andere onaangename woorden opschrijven. Heeft men het een of ander opgeschreven, dan doet men weer als te voren: men vouwt het geschrevene om, zoodat dit onzichtbaar wordt, schuift de blaadjes weer naar het midden, vermengt ze en herhaalt dit alles nog eenige malen. Ten slotte worden alle geschreven velletjes bijeenverzameld, ontroid en de namen met wat daaronder staat voorgelezen. Men hoort dan de grappigste dingen voorlezen, waarom natuurlijk hartelijk gelachen wordt.

Ons Babbelhoekje. *Han Koch.* — Bedankt voor je mooie prentbriefkaarten. Je hebt zeker een aardig uitstapje gemaakt!

Aan alle Lezers, die daartoe in de gelegenheid zijn, raden we aan pijnappels te verzamelen, liefst met de stelen eraan. We kunnen daarvan heel aardig speelgoed maken. Wat — vertellen we later wel.

OOM TOM.

AVONTUREN IN DE NIEUWE WERELD

Een Kwajongen in Amerika

II

Herinneringen en Indrukken van ERWIN ROSEN

Generaal Shafter was een kolos. Zuchtend lag zijn onooglijke gestalte in de hangmat, gesteund door veel kussens; hij vloekte als een dragonder. Zijn stem gilde van woede en ongeduld. Maar in een volgend oogenblik kon diezelfde stem, hoewel schril en nerveus, vriendelijk tot een adjudant zeggen:

„Laat je aflossen, beste Jameson — wat-duivel, je moet dood-moe zijn!”

De generaal scheen of door koortsen ondermijnd te worden, of de tropische hitte matte hem zoo af.

Een handdoek, waarin stukken ijs lagen, bedekte zijn geweldigen schedel en naast de hangmat stond een met ijs gevulde emmer. Toch gunde Shafter zich op dien zosten Juni geen minuut rust. Het was een jagen en haasten, een komen en gaan. Adjudanten stonden voortdurend om de hangmat, potlooden en orderformulieren in de handen, en de hoge officieren van den generalen staf schenen voortdurend voordrachten te houden.

Dikwijls klonken heele zinnen dier gesprekken naar ons over en wij begrepen, hoe moeilijk wij als oningewijden ook te combineeren wisten, dat er meeningsverschillen waren. Er zat electriciteit in de lucht — er heerschespanning. Ieder oogenblik kwamen Shafter's adjudanten met telegrammen aanloopen aan den generaal-kwartiermeester in Siboney, en al deze telegrammen vroegen in scherpen vorm om proviand en munitie. Een ervan luidde ongeveer zoo:

„Kommandeerende generaal beveelt verschaffing van proviand voor front, onverschillig of straatweg verstopt; troepen moeten weg vrijgeven — zend energiek officier mee.”

De zorg en verantwoording moesten wel zwaar op Shafter drukken.

Majoor Stevens, staande voor zijn tent, wenkte mij.

„Kom binnen!” beval hij.

„Zoo. Haal jij onopgemerkt karabijn, revolver en verrekijker. Doe alsof je het geweer poetsen wilt. Ga dan langzaam dat pad op. Honderd yards verder naar boven zul je mij vinden. Begrepen?”

„Yes, sir.”

„Je spreekt met niemand hierover, begrijp je?”

„Yes, sir.”

Met kloppend hart wachtte ik op de aangeduide plaats, tot de majoor uit het struikgewas trad. „Zoo, het zou me plezier doen als je me op een kleine wandeling zoudt willen vergezellen”, zei hij, „daar ik veronderstel dat je, gerekend naar je civiele positie, oogen in je hoofd hebt die zien kunnen. Luister nu eens: wij weten in den grond niets. De duivel weet wat ons daarginds wacht. Maar ik wil wat weten. Officieel is het streng verboden vóór de voorposten uit te gaan. Nu gaan wij samen wandelen en verdwalen voorbij de voorposten. Begrepen?”

„Yes, sir.”

„Mooi. De kaart die ik hier heb is miserabel, maar iets kun je er in ieder geval wel op zien, dat hier — zie je? — bij El Pozo — dat is een oude suikermolen — waar onze hoofdmacht staat en het eigenlijke Santiago-dal begint, plantages zijn, die ons het beklimmen van den heuvel — zie je? — moeten veroorloven. Door het struikgewas zouden we er nooit doorkomen!”

Ik voelde me vreeselijk gewichtig.

We marcheerden zoo snel mogelijk ongeveer twee kilometer ver langs het pad, kwamen in een Mangobosch, kruisten een beekje, passeerden infanteriepatrouilles, werden ettelijke malen aangeroepen. Dan bogen we scherp links-af. We waren nu midden in hoog woekerend gras en machtige boomgroepen. Vanachter de tweede boomgroep reeds trad een cavalerieluitenant te voorschijn, waarmede de majoor zacht sprak. Ik hoorde den luitenant zeggen:

„Op uw verantwoording, majoor. Mijn mannen kan ik instructies geven. Maar als u zich in den terugweg vergist, loopt u de kans door andere van onze posten overhoop geschoten te worden.”

Ik voelde me hoe langer hoe gewichtiger.

De luitenant vergezelde ons nu.

Het bosch werd minder dicht, de boomgroepen schaarsch, en eindelijk kwamen we aan een smalle grasvlakte. Aan den overkant was kreupelhout.

„Halt!” riep een stem.

„Vrienden...” antwoordde de luitenant.

„Eén voor!” riep de stem weer. De luitenant trad naar voren om het wachtwoord dat „Shafter en Santiago” heette, te zeggen en toen zagen wij de gestalte van een soldaat opspringen, die plat op den bodem gelegen had. De jonge officier onderrichtte de post dat de Majoor en de sein-man op verkenning uitgingen en dat hij op onzen terugkeer moest letten. Wij zouden bij het kreupelhout aan den overkant hard „Washington” roepen en dan recht op over de grasvlakte loopen. „Vooruit!” zei de majoor. „Ik verwed er mijn kop onder dat er binnen de vijfhonderd yards niet één Spanjaard is, anders was er allang op losgeschoten!”

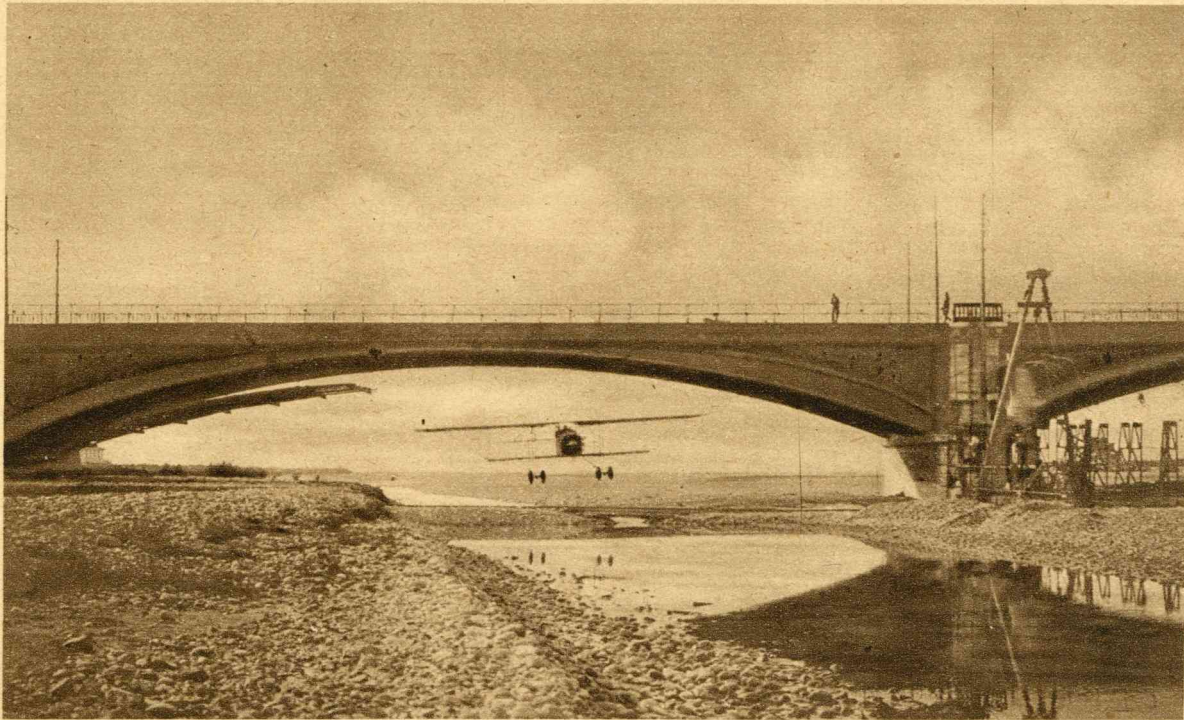
Maar ondanks deze hoge woorden kropen wij met de uiterste omzichtigheid op onzen buik door het gras, ons innig tegen Moeder Aarde aanvleidend.

„Zie je wat?”

„Neen, majoor.”

Wij kwamen dicht bij het kreupelhout en zochten met onzen kijker boschje voor boschje af. Links-voor, ongeveer driehonderd meter van ons vandaan, verhief zich een heuvel, de eerste van een lange heuvelreeks. Daárop ging het af, steeds op onzen buik voortkruipend. We hoorden of zagen niets. Zoo kwamen wij bij den heuvel. Wel een kwartier lang lagen wij achter een boom en verkenden met den kijker den omtrek. Dan ging het weer voorwaarts, ons met handen en voeten tegen de glooiing opwerkend.

„Verken den top!” fluisterde de majoor.

WAAGHALZERIJ.

De vliegenier Maçon heeft een stout stukje uitgehaald, daarmee evenarend of zelfs misschien nog overtreffend zijn collega, die onder den Arc de Triomphe doorvloog. Hij is n.l. onder een boog van de Pont du Var te Nice doorgevlogen. Behalve hijzelf, had ook de heer M. Castellani als passagier in het toestel plaats genomen. Onze foto werd genomen op het oogenblik, dat de machine onder de brug doorging. — Natuurlijk onderschrijven ook wij de noodzakelijkheid om de stabiliteit en de bestuurszekerheid van de vliegmaschine te onderzoeken en te demonstreeren, gezien de plaats die het luchtverkeer wellicht in de naaste toekomst zal innemen. Uit den aard der zaak zullen dergelijke proefnemingen wel nimmer zonder gevaar zijn; dit mag echter nog geen reden zijn, om den bestuurder bij zoo'n onderneming van waaghalzerij te beschuldigen; door hun beroep zijn zij de eenigen die het vliegwezen werkelijk tot een modern vervoermiddel zullen kunnen verheffen. Anders wordt het echter, zodra een outsider, zooals in dit geval mijnheer Castellani, uit de zucht om „besproken” te worden, dergelijke vluchten gaat meemaken. Dan is de qualificatie „waaghalzerij” o.i. volkomen op haar plaats. Wilde die mijnheer Castellani werkelijk „held” worden, welnu, laat hij dan beginnen met aan zijn dwaze invallen paal en perk te stellen en zichzelf te leeren beheerschen, dan wordt de gelegenheid ertoe hem wellicht wel eens geboden. Door echter op zoo'n onverantwoordelijke wijze met zijn leven te spelen als hij nu deed, bewijst hij alleen, dat hij overtuigd is, dat dit voor de maatschappij toch van geen of weinig waarde is.

Ik boog links en rechts, zag niets verdachts.

„Niets?”

„Neen.”

„Groote hemel! Een enkele Spaansche batterij, daar boven kon ons naar de maan helpen! Het is ongelooflijk!”

Hij kroop achter een boschje, schoof voorzichtig de takken wat uit elkaar.

„Zoo, ik kan zien! Dek mijn rug en let op ieder geluid!”

Het rondkijken scheen mij een eeuwigheid te duren. Op mijn buik liggend staarde ik om mij heen dat mijn oogen traanden, tot eindelijk de majoor zachtjes floot en uit het struikgewas op mij toekroop.

„Neem jij mijn plaats in!” zei hij. „Bekijk eens eerst goed die kaart. We zijn in het Santiagodol. . . Dit hier is het San Juan-beekje. Op dezen heuvel zijn wij. Pas nu op: je zult ongeveer vierduizend Yards verder in heel flauwe omtrekken gebouwen zien. Dat is Santiago de Cuba. Dat glinsterende tusschen de beide woudzoomen is het beekje. Kijk goed uit of je in de verte troepen ziet of beweging merkt.”

Ik kroop in de struiken, mij zooveel mogelijk met takken dekkend, en keek eerst met 't bloote oog, toen met den kijker. Kreupelhout-bosch — lichte vlakken — golvende kleine heuvels, die in een nevel gehuld schenen — een grijze streep aan den horizon, waarop ik door den kijker duidelijk de Roode-kruis-vlag kon onderscheiden. Nu zocht ik, sidderend van opwinding, de lichte plekken af en het leek mij als zag ik een- of tweemaal uit het gras voor een kleinen heuvel iets

glinsteren.

„Bij dien heuvel daar — dicht bij 't beekje fluisterde ik.

„Juist!” zei de majoor. „Het lijdt geen twijfel of daar bewegen zich Spaansche troepen. Maar bekijk nu vóór alles hier de naaste omgeving af!”

Ik zocht en zocht, boschje voor boschje, plek voor plek. Het smalle dal, een moeilijk te overzien mengelmoe van kreupelhout, bosch en graslanden, strekte zich, ter breedte van ongeveer zes- of zevenhonderd meter, uit tot aan de grauwe streep die Santiago beteekende. Zijn breedte scheidde ons van onze voorposten, die aan den overkant op de heuvelachtige grens aan den boschrand stonden. Het glinsteren voor den heuvel kon ik weer duidelijk waarnemen. Anders zag ik niets.

De majoor was naar mij toe gekropen.

„Nog iets gezien?”

„Neen, majoor.”

„Hoe ver schat je den afstand van hier tot aan de lijn waar je dat glinsteren ziet?”

„Drieduizend yards.”

„Hm. Twee duizend vijf honderd!” bromde hij.

„Ik denk dat we genoeg gezien hebben!”

Nu terug. Ik was door en door zenuwachtig geworden en ik geloof dat de majoor er niet veel beter aan toe was, want in hetzelfde oogenblik gaven wij den brui van het langzame kruipen en renden in lange sprongen van boom tot boom en van struik tot struik op de groote groep Mango-boomen toe, die wij goed in ons geheugen geprent hadden. Aan den rand van het kreupelhout schreeuwden wij zoo hard wij konden:

„Washington!”

„Vrienden!” klonk het terug en zoo vlug onze beenen ons dragen konden snelden wij vooruit over 't gras, blij weer onder bescherming van onze voorposten te zijn.

„Prosit!” zei de majoor en reikte mij zijn veldflesch. „Drink vooral aandachtig, want het is eeuwenoude Kentucky-whisky en de goden weten wanneer ons zulk een dronk weer beschoren is.”

Hij lachte, maar die lach klonk niet vroolijk. „Overigens hebben we onzen hals voor niets gewaagd. De San Juan-verdedigingsstelling — dat is daar waar we het glinsteren zagen — is het hoofdkwartier bekend. Houd vooral je mond over onze wandeling, anders worden we nog uitgelachen op den koop toe. Ik had gehoopt op die heuvelreeks artillerie te ontdekken — nou, en dat is mis! De heele geschiedenis was voor niets!”

Ik voelde mijzelf plotseling niet meer gewichtig.

De pekfakkel van de post aan de oude omheining wierp vuurrood, flakkerend licht over de tenten van het hoofdkwartier. Generaal Shafter zat op een veldstoel tegen den tentwand geleund en keek met zijn scherpe grijze oogen van den eenen officier naar den anderen die hem omringden. Op groote kisten links en rechts van hem brandden kaarsen in fleschhalzen.

Om een uur 's nachts nam ik den hulpdienst bij het instrument over, tezamen met Souder, en enkele minuten later bracht ik den generaal al een telegram, van den generaal-kwartiermeester in Siboney, die de afreis van een muilnier-transport met infanteriemunitie berichtte.

„Wat duivel, waar wacht je op?” snauwde Shafter.

„De onderteekening, generaal.”

„Onderteeken eens even!” beval hij een adjudant, die nu zijn naam in mijn telegram-boek krabbelde.

„Afgemarcheerd, sein-man!”

Een ruwe klant, die „wat-duivel-generaal!”

Een kwartier verliep. Toen kwam de majoor bij ons in de sein-tent gekropen en zei, gemoedelijk neerhurend, op zijn zwarte snor bijtend, zooals zijn gewoonte was:

„Hm — Souder — Carlé — nee, kan jullie niet gebruiken — jullie blijft bij mij. Je kunt straks Hastings roepen, Carlé, en hem naar mijn tent sturen. De rechtervleugel valt morgen in de vroege aan, kinderen, en generaal Shafter heeft seiners noodig.

Ik zal Hastings en twee man er heensturen. Wij zullen ook in de vroege op-marcheeren en de linie in het Santiago-dal leggen, en ik geloof dat we, evenals Martha in den bijbel, het beste deel verkoren hebben. Ik zou me erg moeten vergissen als zich de hoofdzaak niet bij onze heuvels — hij knipoogde naar mij — afspeelt. Mond houden, kinderen. Ik hoop overigens van ganscher harte dat er morgen flink gewerkt wordt!”

(Wordt vervolgd).

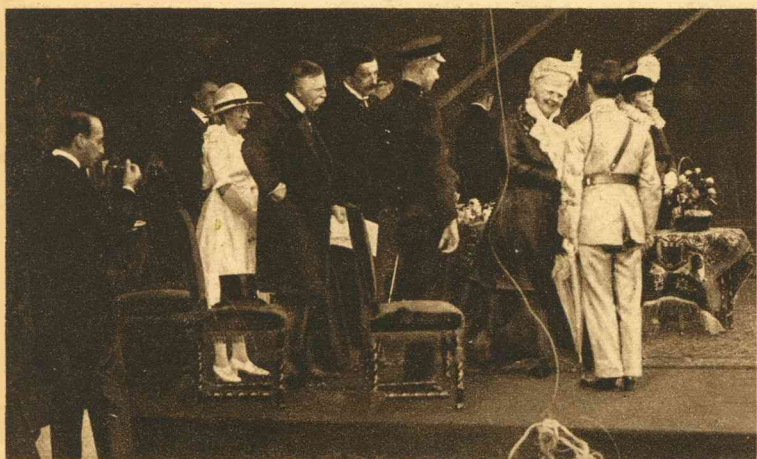
HET BEZOEK VAN DE EX-KROONPRINSES AAN HAAR GEMAAL.

De ex-kroonprins van Duitsland poseert met zijn echtgenote en twee van hun zoons in den tuin achter de pastorie op Wieringen voor onzen fotograaf.

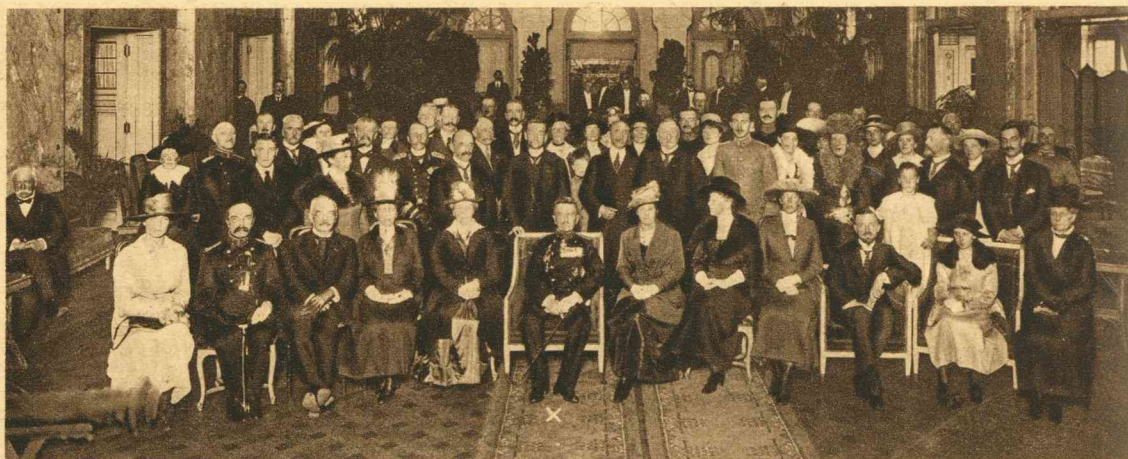
N. L. C. ESCHWEILER.

Tot burgemeester der gemeente Appeltern werd benoemd de heer N. L. C. Eschweiler.

H.M. DE KONINGIN-MOEDER OP DE E.L.T.A.

De bekende Fransche aviateur Fonck wordt aan Hare Majesteit voorgesteld.

DE HULDIGING VAN GENERAAL SNIJDERS

vond den 4en September in „De Twee Steden” in den Haag plaats. (X) Generaal Snijders.

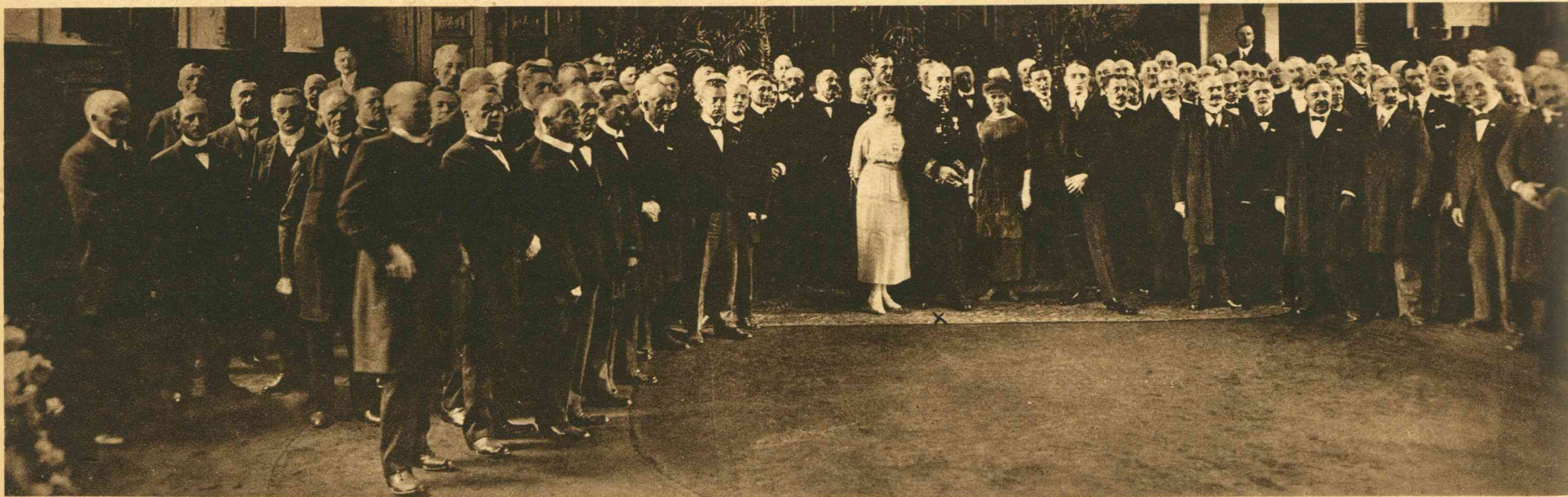
HET PROCES BORMS.

Tegen den activist Borms, die, zooals men weet, de Duitsche hulp voor de Vlaamsche zaak inriep, tijdens den oorlog, is levenslange dwangarbeid geëischt. Onze foto geeft hem (X) in de rechtzaal. Voor hem zijn verdedigers.

HEVIGE BRAND TE AMSTERDAM.

Te Amsterdam brak Zaterdag l.l. een hevige uitslaande brand uit in perceel 24 op de Rechtboomsloot. Men vermoedt kwaadwilligheid van de jeugd.

DE HULDIGING VAN DEN COMMISSARIS DER KONINGIN IN NOORD-BRABANT, MR. A. E. J. BARON VAN VOORST TOT VOORST, TER GELEGENHEID VAN ZIJN ZILVEREN AMBTSJUBILEUM.

Onze foto geeft den jubilaris (X) met zijn familie te midden der burgemeesters uit de provincie in de Statenzaal te 's Bosch.